

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 18ης Ιουνίου 2013*

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Παγκόσμια αγορά φθοριούχου αργιλίου — Απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ — Καθορισμός των τιμών και κατανομή των αγορών — Απόδειξη της παραβάσεως — Δικαιώματα άμυνας — Ταυτότητα περιεχομένου μεταξύ της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και της προσβαλλομένης αποφάσεως — Πρόστιμα — Κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό των προστίμων — Ευρωμεσογειακή Συμφωνία»

Στην υπόθεση T-406/08,

Industries chimiques du fluor (ICF), με έδρα την Τύνιδα (Τυνησία), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους M. van der Woude και T. Hennep, στη συνέχεια, από τους P. Wytinck και D. Gillet, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον É. Gippini Fournier, την K. Mojszowicz και τον N. von Lingen,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως C(2008) 3043 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/39.180 – Φθοριούχο αργίλιο), όσον αφορά σύμπραξη στην παγκόσμια αγορά φθοριούχου αργιλίου για τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς και, επικουρικώς, αίτημα μειώσεως του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi (εισηγητή), πρόεδρο, I. Labucka και S. Frimodt Nielsen, δικαστές,

γραμματέας: C. Kristensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Ιουνίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

I – Πραγματικά περιστατικά

- 1 Η απόφαση C(2008) 3043 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/39.180 – Φθοριούχο αργίλιο) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), αφορά σύμπραξη στην παγκόσμια αγορά φθοριούχου αργιλίου για τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών σε παγκόσμια κλίμακα, στην οποία φέρεται να μετείχε ενεργώς η προσφεύγουσα εταιρία Industries chimiques du fluor (ICF).
- 2 Η προσφεύγουσα είναι ανώνυμη εταιρία τυνησιακού δικαίου, εισηγμένη στο χρηματιστήριο της Τύνιδας (Τυνησία) και δραστηριοποιούμενη στην παραγωγή και πώληση φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 23 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 3 Η Boliden Odda A/S (στο εξής: Boliden) είναι επιχείρηση νορβηγικού δικαίου δραστηριοποιούμενη στην παραγωγή και πώληση ψευδαργύρου και φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Στις 23 Μαρτίου 2005, η Boliden υπέβαλε στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αίτηση απαλλαγής από το πρόστιμο κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση για τη συνεργασία). Τον Απρίλιο του 2005, η Boliden παρέσχε διευκρινίσεις και συμπληρωματικές πληροφορίες ως προς τη συμμετοχή της σε σύμπραξη στην αγορά του φθοριούχου αργιλίου ενώ προέβη και σε προφορικές δηλώσεις. Στις 28 Απριλίου 2005, η Επιτροπή χορήγησε στην Boliden υπό όρους απαλλαγής από την επιβολή προστίμου δυνάμει της παραγράφου 8, στοιχείο α', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία (αιτιολογική σκέψη 56 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 4 Στις 25 και 26 Μαΐου 2005, η Επιτροπή διενήργησε ελέγχους, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ L 1, σ. 1), στις εγκαταστάσεις των Ευρωπαίων προμηθευτών φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 57 της προσβαλλομένης αποφάσεως), και ειδικότερα στις εγκαταστάσεις της Fluorsid SpA, εταιρίας ιταλικού δικαίου, και των Alufluor AB, Derivados del Fluor SA και CE Giuliani & C. Srl.
- 5 Στις 23 και στις 31 Αυγούστου 2006, η Επιτροπή κάλεσε σε ακρόαση τον Ο, πρώην εμπορικό διευθυντή του τμήματος φθοριούχου αργιλίου «Noralf» της Boliden, δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003 (αιτιολογική σκέψη 58 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 6 Μεταξύ Σεπτεμβρίου 2006 και Φεβρουαρίου 2007, η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, απηύθυνε διάφορες αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις επιχειρήσεις τις οποίες αφορούσε η διοικητική διαδικασία κατά το στάδιο εκείνο, μεταξύ άλλων στην προσφεύγουσα, στην Boliden, στην Alufluor, στην Derivados del Fluor, στη Fluorsid, στη CE Giuliani & C., στη Minmet, εταιρία εγκατεστημένη στην Ελβετία και κύρια μέτοχο της Fluorsid, και τέλος στην Industrial Química de Mexico (IQM), εταιρία μεξικανικού δικαίου, αιτήσεις στις οποίες οι οικείες επιχειρήσεις απάντησαν (αιτιολογική σκέψη 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 7 Στις 29 Μαρτίου 2007, κατά τη διάρκεια συσκέψεως με την Επιτροπή, η Fluorsid προσκόμισε ορισμένα έγγραφα. Στις 22 Απριλίου 2007, η Fluorsid υπέβαλε «αίτηση απαλλαγής από το πρόστιμο ή μειώσεώς του» δυνάμει της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, την οποία η Επιτροπή ερμήνευσε ως αίτηση μείωσεως του ποσού του προστίμου. Στις 27 Μαΐου 2007, η Fluorsid επισύναψε συμπληρωματικό

έγγραφο στην ανωτέρω αίτηση. Στις 13 Ιουλίου 2007, η Επιτροπή ενημέρωσε τη Fluorsid για την πρόθεσή της να μην της χορηγήσει μείωση του ποσού των προστίμων δυνάμει της ανακοινώσεως για τη συνεργασία (αιτιολογικές σκέψεις 60 και 248 έως 249 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 8 Στις 24 Απριλίου 2007, η Επιτροπή κίνησε επισήμως την προβλεπόμενη διαδικασία κατά, μεταξύ άλλων, της προσφεύγουσας, της Boliden, της Fluorsid, της Minmet και της IQM και εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων, η οποία απεστάλη στις οικείες επιχειρήσεις στις 25 Απριλίου 2007 και τους κοινοποιήθηκε μεταξύ 26 και 30 Απριλίου 2007. Ταυτοχρόνως, η Επιτροπή παρέσχε στις εν λόγω επιχειρήσεις πρόσβαση στον σχετικό φάκελο υπό τη μορφή CD-ROM (αιτιολογική σκέψη 61 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 9 Με την εξαίρεση της Boliden, οι αποδέκτες της ανακοινώσεως των αιτιάσεων υπέβαλαν παρατηρήσεις επί των αιτιάσεων που τους προσάφθηκαν (αιτιολογική σκέψη 62 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 10 Στις 13 Σεπτεμβρίου 2007, διενεργήθηκε ακρόαση με τη συμμετοχή όλων των αποδεκτών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (αιτιολογική σκέψη 63 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 11 Στις 11 και στις 14 Απριλίου 2008, η Επιτροπή απηύθυνε αιτήσεις παροχής πληροφοριών προς το σύνολο των αποδεκτών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, καλώντας τους να της γνωστοποιήσουν στοιχεία σχετικά με τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών τους και με τις πωλήσεις τους σε φθοριούχο αργίλιο καθώς και να παράσχουν διευκρινίσεις ως προς οποιαδήποτε επικείμενη αλλαγή καθοριστικής σημασίας σε σχέση με τη δραστηριότητά τους ή το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους (αιτιολογική σκέψη 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

II – Προσβαλλόμενη απόφαση

A – Διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 12 Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Οι ακόλουθες επιχειρήσεις παραβίασαν το άρθρο 81 της Συνθήκης και το άρθρο 53 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ με τη συμμετοχή τους, από τις 12 Ιουλίου 2000 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000, σε μια συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική στον τομέα του φθοριούχου αργιλίου:

- α) Boliden [...]
- β) Fluorsid [...] και Minmet [...]
- γ) [ICF]
- δ) [IQM] και QB Industrias SAB

Άρθρο 2

Για την παράβαση της παραγράφου 1 επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:

- α) στην Boliden [...]: 0 ευρώ,
- β) στις Fluorsid [...] και Minmet [...], από κοινού και εις ολόκληρον: 1 600 000 ευρώ,
- γ) στην [ICF]: 1 700 000 ευρώ,

δ) στις [IQM] και QB Industrias SAB, από κοινού και εις ολόκληρον: 1 670 000 ευρώ
[...].».

B – Αιτιολογία της προσβαλλομένης απόφασεως

13 Με το αιτιολογικό της προσβαλλομένης απόφασεως, η Επιτροπή προέβη κατά βάση στις ακόλουθες εκτιμήσεις.

1. Επί του τομέα του φθοριούχου αργιλίου

14 Κατά την Επιτροπή, το φθοριούχο αργίλιο συνιστά χημική ένωση χρησιμοποιούμενη για την παραγωγή του αργιλίου, η οποία καθιστά δυνατή την ελάττωση της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος που απαιτείται κατά τη διαδικασία εξαγωγής του πρωτογενούς αργιλίου και, ως εκ τούτου, συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των δαπανών παραγωγής αργιλίου. Οι παραγωγοί αργιλίου αποτελούν τους κύριους καταναλωτές του φθοριούχου αργιλίου. Η ετήσια παραγωγή αργιλίου ανέρχεται παγκοσμίως σε περισσότερους από 20 εκατομμύρια τόνους, εκ των οποίων περίπου το 30 % παράγεται στην Ευρώπη (αιτιολογικές σκέψεις 2 και 3 της προσβαλλομένης απόφασεως).

15 Το 2000, οι πωλήσεις φθοριούχου αργιλίου της προσφεύγουσας στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) ανήλθαν στο ποσό των 8 146 129 ευρώ και παγκοσμίως στο ποσό των 34 339 694 ευρώ. Το 2007, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρίας έφτασε το ποσό των 36 891 574 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 25 της προσβαλλομένης απόφασεως).

16 Το 2000, η συνολική εκτιμώμενη αγοραία αξία του φθοριούχου αργιλίου που πωλήθηκε στην ελεύθερη αγορά του ΕΟΧ προσέγγισε τα 71 600 000 ευρώ. Η αγοραία αξία του φθοριούχου αργιλίου που πωλήθηκε το 2000 στην παγκόσμια ελεύθερη αγορά την οποία αφορά η σύμπραξη προσέγγισε τα 340 000 000 ευρώ. Το εκτιμώμενο συνολικό μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση ανερχόταν στο 33 % της αγοράς του ΕΟΧ, και στο 35 % της παγκόσμιας αγοράς (αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης απόφασεως).

17 Το φθοριούχο αργίλιο αποτελεί προϊόν η διαπραγμάτευση του οποίου πραγματοποιείται σε παγκόσμια κλίμακα. Οι ανταλλαγές πραγματοποιούνται από τις Ηνωμένες Πολιτείες προς τον ΕΟΧ και από τον ΕΟΧ προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αφρική, τη Νότια Αμερική και την Αυστραλία (αιτιολογική σκέψη 35 της προσβαλλομένης απόφασεως). Η προσφεύγουσα πωλεί σημαντικό όγκο του προϊόντος εντός ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 36 της προσβαλλομένης απόφασεως). Από το 1997, η ένωση των βιομηχανιών φθοριούχου αργιλίου, η Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA), συγκεντρώνει τους παραγωγούς ολόκληρου του κόσμου (αιτιολογική σκέψη 38 της προσβαλλομένης απόφασεως).

2. Επί της συσκέψεως του Μιλάνου και της εφαρμογής της συμπράξεως

18 Κατά την Επιτροπή, ορισμένες από τις πρακτικές συμπαιγνίας στη βιομηχανία του φθοριούχου αργιλίου ανάγονται ήδη στην περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ της δημιουργίας της IFPA, το 1997, και της συσκέψεως που διεξήχθη στο Μιλάνο (Ιταλία) στις 12 Ιουλίου 2012, χωρίς όμως να υπάρχουν συναφώς πειστικά αποδεικτικά στοιχεία (αιτιολογική σκέψη 73 της προσβαλλομένης απόφασεως). Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι στη σύσκεψη του Μιλάνου παρευρέθησαν εκπρόσωποι της Fluorsid, της προσφεύγουσας και της IQM, ενώ στην ίδια αυτή σύσκεψη μετέσχε τηλεφωνικώς και εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω συσκέψεως, οι επιχειρήσεις αυτές έθεσαν ως στόχο να αυξήσουν τις τιμές κατά ποσοστό 20 %. Μελέτησαν πολλές περιοχές του κόσμου, περιλαμβανομένης της Ευρώπης, προκειμένου να καθορίσουν ένα γενικό επίπεδο τιμών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να κατανεύμουν τις αγορές. Βάσει της συμφωνίας τους, ο γενικός σκοπός ήταν να επιτευχθεί υψηλότερο επίπεδο τιμών και να αποθαρρυνθεί η χορήγηση

οποιασδήποτε σημαντικής έκπτωσης. Οι μετέχοντες αντάλλαξαν επίσης ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίχθηκε στα πρακτικά που συνέταξε για τη σύσκεψη του Μιλάνου ο R, εκπρόσωπος της Fluorsid, στις σημειώσεις του O, εκπροσώπου του τμήματος «Noralf» της Boliden, και στη δήλωση του O (αιτιολογικές σκέψεις 77 έως 91 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 19 Μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρέμειναν σε επαφή μεταξύ τους (αιτιολογική σκέψη 93 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
  - 20 Στις 25 Οκτωβρίου 2000, ο T, του τμήματος «Noralf» της Boliden, και ο A, της QM, αντάλλαξαν τηλεφωνικώς πληροφορίες σχετικές με τις αντίστοιχες προσφορές τους σε έναν πελάτη στην Αυστραλία, περιλαμβανομένων του επιπέδου τιμών, της διάρκειας ισχύος της οικείας συμβάσεως και του προσφερόμενου όγκου. Το περιεχόμενο της συνομιλίας αυτής αποτυπώθηκε σε χειρόγραφο σημείωμα συνταχθέν κατά την περίοδο εκείνη από τον T και απευθυνόμενο προς τον O, ο οποίος επίσης ανήκε στο δυναμικό του τμήματος «Noralf» της Boliden (αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
  - 21 Στις 8 Νοεμβρίου 2000, ο C, διευθύνων σύμβουλος της Minmet, απέστειλε σημείωμα στη Fluorsid σχετικό με τηλεφωνική συνομιλία που είχε πραγματοποιήσει αυθημερόν με τον G, εκπρόσωπο της προσφεύγουσας, όσον αφορά τις τιμές πώλησεως του φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
  - 22 Στις 9 Νοεμβρίου 2000, η Minmet απέστειλε άλλο έγγραφο πρακτικών στη Fluorsid που αφορούσε σύσκεψη που είχε διεξαγάγει με την προσφεύγουσα στη Λωζάννη (Ελβετία) σχετικά με την πελατεία και τις τιμές σε ορισμένες αγορές, ειδικότερα τη Βραζιλία και τη Βενεζουέλα (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
3. Επί της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ
- 23 Η Επιτροπή κατέληξε ότι η σύσκεψη του Μιλάνου και οι μετέπειτα ενέργειες που απέβλεπαν στην εφαρμογή της συγκεντρώνουν όλα τα χαρακτηριστικά συμφωνίας και/ή εναρμονισμένης πρακτικής κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ ή του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 155 έως 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και ότι η σύμπραξη αυτή συνιστά ενιαία και διαρκή παράβαση (αιτιολογικές σκέψεις 123 έως 129 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
  - 24 Κατά την Επιτροπή, η παράβαση αυτή είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας και του ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 130 έως 135 της προσβαλλομένης αποφάσεως), το γεωγραφικό της όμως εύρος ήταν παγκόσμιας κλίμακας, καθόσον εκτεινόταν στις περιοχές που αναγράφονταν στα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου, δηλαδή, μεταξύ άλλων, στην Ευρώπη, στην Τουρκία, στην Αυστραλία, στη Νότια Αμερική, στη Νότια Αφρική, στη Βόρεια Αμερική (αιτιολογική σκέψη 136 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
  - 25 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η σύμπραξη ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών «και/ή» των συμβαλλομένων μερών στη Συμφωνία ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 137 έως 142 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4. Επί της διάρκειας της παραβάσεως

- 26 Μολονότι υπήρχαν ενδείξεις ότι οι παραγωγοί φθοριούχου αργιλίου ακολουθούσαν πρακτικές συμπεριφοράς ήδη από το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '90, και συγκεκριμένα μετά τη διεξαγωγή μιας συσκέψεως στην Ελλάδα το 1999, η Επιτροπή εκτίμησε ότι διέθετε πειστικά στοιχεία που αποδείκνυαν την ύπαρξη συμπράξεως μόνον από τις 12 Ιουλίου 2000 «τουλάχιστον», ημερομηνία διεξαγωγής της συσκέψεως του Μιλάνου (αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 27 Στον τομέα του φθοριούχου αργιλίου, οι συμβάσεις προμήθειας τίθενται υπό διαπραγμάτευση εκ των προτέρων κατά την περίοδο που αρχίζει εντός του δεύτερου εξαμήνου κάθε ημερολογιακού έτους και λήγει κατά το τέλος του ίδιου αυτού ημερολογιακού έτους ή κατά τη διάρκεια του πρώτου πενταμήνου του επόμενου ημερολογιακού έτους. Το ίδιο ισχύει και για τις πολυετείς συμβάσεις. Ορισμένες από τις πολυετείς συμβάσεις προβλέπουν πάντοτε είτε ετήσια διαπραγμάτευση των τιμών κατά τη λήξη κάθε ημερολογιακού έτους είτε εξαμηνιαία αναθεώρηση των τιμών κατά τη λήξη κάθε εξαμήνου. Τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου επιβεβαιώνουν ότι η πρακτική του τομέα συνίστατο στον εκ των προτέρων καθορισμό των τιμών για την προσεχή διαχειριστική περίοδο. Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνήγαγε ότι το αποτέλεσμα των επαφών του Ιουλίου 2000 που συνιστούσαν συμπαιγνία εφαρμόστηκε στις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2000 (αιτιολογική σκέψη 146 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 28 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σύμπραξη διατηρούνταν σε ισχύ και εξακολουθούσε να παράγει τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματά της, μέσω των ενεργειών των μελών της, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 «τουλάχιστον» (αιτιολογική σκέψη 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

5. Επί του καθορισμού του ποσού του προστίμου

- 29 Η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου που έπρεπε να επιβληθεί στην προσφεύγουσα στο 1 700 000 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 243 της προσβαλλομένης αποφάσεως), επισήμανε δε ότι, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006), «το βασικό ποσό του προστίμου [...] συνδέεται με ορισμένο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων, το οποίο [...] καθορίζεται σε συνάρτηση με τον βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως, πολλαπλασιασμένο με τον αριθμό των ετών της παραβάσεως» (αιτιολογική σκέψη 234 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 30 Εν προκειμένω, η παράβαση συνίστατο, μεταξύ άλλων, σε οριζόντια συμφωνία καθορισμού τιμών, η οποία, ως εκ της φύσεώς της, καταλέγεται μεταξύ των σοβαρότερων περιορισμών του ανταγωνισμού. Το στοιχείο αυτό πρέπει να αντανakλάται στο ποσοστό επί της αξίας των συνεκτιμώμενων πωλήσεων (αιτιολογική σκέψη 236 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το 2000, το συνολικό εκτιμώμενο μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση δεν υπερέβαινε το 35 % εντός του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 237 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η γεωγραφική έκταση της συμπράξεως ήταν παγκόσμιας κλίμακας (αιτιολογική σκέψη 238 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή «συνεκτίμησε επίσης τον βαθμό υλοποιήσεως της παραβάσεως [αιτιολογικές σκέψεις 134 και 135, 154 έως 156, 172 και 185 της προσβαλλομένης αποφάσεως] προκειμένου να καθορίσει το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που έπρεπε να λάβει υπόψη» (αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 31 Η Επιτροπή κατέληξε ότι, λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων παραγόντων σχετικά με τη φύση της παραβάσεως και τη γεωγραφική της έκταση, το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων κάθε εμπλεκόμενης επιχειρήσεως βάσει του οποίου έπρεπε να καθοριστεί το βασικό ποσό των προς επιβολή προστίμων ανερχόταν στο 17 % (αιτιολογική σκέψη 240 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 32 Δεδομένου ότι η διάρκεια της παραβάσεως αντιστοιχούσε «τουλάχιστον» στην περίοδο από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000, ο εφαρμοστέος συντελεστής προσαύξησης στο καθορισθέν βασικό ποσό ορίστηκε στο 0,5 (αιτιολογική σκέψη 241 της προσβαλλομένης απόφασης). Το πρόσθετο ποσό που επιβλήθηκε στις οικείες επιχειρήσεις ώστε να αποτραπούν από τη συμμετοχή σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών όπως η εν προκειμένω ορίστηκε στο 17 % επί της αξίας των πωλήσεων (αιτιολογική σκέψη 242 της προσβαλλομένης απόφασης).
- 33 Η Επιτροπή καθόρισε τα βασικά ποσά των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν στους μετέχοντες στη σύμπραξη ως ακολούθως:
- Boliden: 1 εκατομμύριο ευρώ,
  - Fluorsid και Minmet: 1,6 εκατομμύρια ευρώ
  - ICF: 1,7 εκατομμύρια ευρώ
  - IQM, QB Industrias SAB: 1,67 εκατομμύρια ευρώ
- 34 Κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, η Επιτροπή χορήγησε τελικώς απαλλαγή στην Boliden, η οποία εξαιρέθηκε από την επιβολή οποιουδήποτε προστίμου.

6. Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων

- 35 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα δεν αποδείκνυαν ότι η πραγματική συμπεριφορά της στην αγορά «ήταν ικανή να εξουδετερώσει τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα που διαπίστωσε το θεσμικό αυτό όργανο, ούτε ότι ακολούθησε πάντοτε ανεξάρτητη συμπεριφορά στην αγορά κατά τη διάρκεια της παραβάσεως». Αντιθέτως, τα στοιχεία του φακέλου της Επιτροπής αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα διατήρησε επαφές με τις ανταγωνίστριες της, ακόμα και μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου (αιτιολογικές σκέψεις 245 έως 247 της προσβαλλομένης απόφασης). Η Επιτροπή δεν διαπίστωσε οποιαδήποτε ελαφρυντική περίσταση υπέρ της προσφεύγουσας ικανή να δικαιολογήσει μείωση του ποσού του προστίμου.
- 36 Η Επιτροπή κατέληξε ότι το ποσό του προστίμου που επρόκειτο να επιβληθεί στην προσφεύγουσα δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 έπρεπε να ανέλθει στα 1,7 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 276 της προσβαλλομένης απόφασης).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 37 Η προσφεύγουσα κατέθεσε στη Γραμματεία του τότε Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] δικόγραφο της υπό κρίση προσφυγής ταχυδρομικώς και μέσω τηλεομοιοτυπίας, στις 19 και 20 Σεπτεμβρίου 2008 αντιστοίχως. Η έντυπη μορφή του δικογράφου της προσφυγής περιήλθε στη Γραμματεία στις 24 Σεπτεμβρίου 2008. Κάθε αποστολή συνοδευόταν από διαβιβαστικό έγγραφο.
- 38 Στις 27 Οκτωβρίου 2008, η προσφεύγουσα, κατόπιν προσκλήσεως του νυν Γενικού Δικαστηρίου, υπέβαλε παρατηρήσεις επί του ζητήματος αν η έντυπη μορφή του δικογράφου της προσφυγής που παρελήφθη στις 24 Σεπτεμβρίου 2008 αποτελούσε το πρωτότυπο.
- 39 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,
  - επικουρικώς, να μειώσει σημαντικά το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε,

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 40 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή, επικουρικώς, ως αβάσιμη,
  - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.
- 41 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.
- 42 Λόγω κωλύματος ενός από τα μέλη του τμήματος, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου όρισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 32, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, άλλο δικαστή για να συμπληρωθεί η σύνθεση του τμήματος.
- 43 Στο πλαίσιο μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα και να απαντήσει εγγράφως σε ερωτήσεις. Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στα εν λόγω μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 44 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις που τους έθεσε το Γενικό Δικαστήριο στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 14ης Ιουνίου 2012.

Σκεπτικό

I – Επί του παραδεκτού της προσφυγής

- 45 Η Επιτροπή προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της υπό κρίση προσφυγής.
- 46 Η προσβαλλόμενη απόφαση της 25ης Ιουνίου 2008 κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 10 Ιουλίου 2008. Η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρεκτεινόμενη λόγω απόστασης κατά δέκα ημέρες, έληξε στις 22 Σεπτεμβρίου 2008. Αντίγραφο του δικογράφου της προσφυγής περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου με ηλεκτρονικό μήνυμα στις 19 Σεπτεμβρίου 2008 και με τηλεομοιοτυπία στις 20 Σεπτεμβρίου 2008, ενώ σε έντυπη μορφή μόλις στις 24 Σεπτεμβρίου 2008. Στο μέτρο που η έντυπη μορφή δεν αποτελεί το πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής, αλλά φωτοτυπία του πρωτοτύπου, το άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας δεν έχει εφαρμογή και η προσφυγή είναι απαράδεκτη λόγω εκπρόθεσμης άσκησής της. Η υπογραφή την οποία φέρει το αντίγραφο του δικογράφου δεν είναι ιδιόχειρη, αλλά φωτοαντίγραφό της. Η απαίτηση ιδιόχειρης υπογραφής κατά την έννοια του άρθρου 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας πρέπει να θεωρηθεί ως ουσιώδης τύπος αυστηρής εφαρμογής, με αποτέλεσμα η παράβασή του να συνεπάγεται το απαραδέκτο της προσφυγής.
- 47 Κατά την προσφεύγουσα, ο επίμαχος «εσφαλμένος διοικητικός χειρισμός» δεν παραβιάζει ούτε την αρχή της ασφάλειας δικαίου ούτε το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2008, το διοικητικό συμβούλιο της προσφεύγουσας απέστειλε με τηλεομοιοτυπία το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο υπογεγραμμένο από τους M. van der Woude και T. Hennen. Το διαβιβαστικό έγγραφο της τηλεομοιοτυπίας ήταν υπογεγραμμένο από τους T. Hennen και P. Wytinck, συνεργάτες του M. Van der Woude. Ο T. Hennen απέστειλε αυθημερόν ταχυδρομικώς το δικόγραφο της προσφυγής, το διαβιβαστικό έγγραφο καθώς και το αποδεικτικό παραλαβής της τηλεομοιοτυπίας στη Γραμματεία του Δικαστηρίου ενώ ο M. Van der Woude προώθησε την αλληλογραφία αυτή στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 20 Σεπτεμβρίου 2008. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2008, ο T.

Hennen απέστειλε μέσω της εταιρίας UPS επτά αντίτυπα του δικογράφου της προσφυγής στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, εκ των οποίων ένα αντίτυπο υποβλήθηκε ως πρωτότυπο και έξι ως πιστά αντίγραφα. Το διαβιβαστικό έγγραφο της αποστολής αυτής υπεγράφη από τον T. Hennen. Τα επτά αντίτυπα που απεστάλησαν στις 23 Σεπτεμβρίου 2008 ήταν πανομοιότυπα με το κείμενο που διαβιβάστηκε με τηλεομοιοτυπία αλλά και ταχυδρομικώς, έφεραν δε όλα την υπογραφή του T. Hennen. Το κείμενο του δικογράφου της προσφυγής που υποβλήθηκε ως πρωτότυπο, του οποίου όμως το πρωτότυπο τελικώς δεν απεστάλη λόγω «εσφαλμένου χειρισμού», έφερε μη ιδιόχειρη υπογραφή.

- 48 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η έντυπη μορφή του δικογράφου της προσφυγής που διαβιβάστηκε στη Γραμματεία αποτελεί όντως το «πρωτότυπο». Ακόμα και αν η υπογραφή δεν είναι ιδιόχειρη, τηρήθηκε εν προκειμένω η αρχή της ασφάλειας δικαίου. Πρώτον, όλα τα κείμενα του δικογράφου της προσφυγής τα οποία κατατέθηκαν στη Γραμματεία είναι ουσιαστικά πανομοιότυπα. Δεύτερον, από το διαβιβαστικό έγγραφο της 23ης Σεπτεμβρίου 2008, το οποίο φέρει ιδιόχειρη υπογραφή του T. Hennen, προκύπτει σαφώς ότι πρόθεση της προσφεύγουσας ήταν να διαβιβάσει το πρωτότυπο. Η υπογραφή στο διαβιβαστικό είναι πανομοιότυπη με την αναπαραχθείσα στο έγγραφο που παρουσιάστηκε ως πρωτότυπο του δικογράφου, καθώς και με τις υπογραφές που φέρει το σύνολο των λοιπών εγγράφων που διαβιβάστηκαν στη Γραμματεία. Τρίτον, το κείμενο που παρουσιάστηκε ως πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής είναι πανομοιότυπο με εκείνο που σαρώθηκε ηλεκτρονικώς και απεστάλη ταχυδρομικώς. Τέταρτον, δεδομένου ότι ο T. Hennen υπέγραψε όλα τα έγγραφα που διαβιβάστηκαν στο Γενικό Δικαστήριο, είναι αναμφισβήτητο ότι το έγγραφο αυτά αποτελούν προϊόν εργασίας του εντεταλμένου δικηγόρου. Από τα ανωτέρω η προσφεύγουσα συνάγει ότι δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ως προς τον συντάκτη του δικογράφου που υποβλήθηκε ως πρωτότυπο.
- 49 Το άρθρο 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι το πρωτότυπο κάθε διαδικαστικού εγγράφου πρέπει να υπογράφεται από τον εκπρόσωπο ή τον δικηγόρο του διαδίκου.
- 50 Δυνάμει του άρθρου 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν, πριν τη λήξη της προθεσμίας, διαβιβάζεται αρχικά στη Γραμματεία διαδικαστικό έγγραφο με τηλεομοιοτυπία ή με οποιοδήποτε άλλο τεχνικό μέσο επικοινωνίας διαθέτει το Γενικό Δικαστήριο, η προθεσμία αυτή θα λογίζεται ως τηρηθείσα, υπό τον όρο ότι το υπογεγραμμένο πρωτότυπο του εγγράφου θα κατατεθεί στη Γραμματεία το αργότερο δέκα ημέρες μετά την εν λόγω ημερομηνία.
- 51 Εν προκειμένω, η έντυπη μορφή του δικογράφου κατατέθηκε στη Γραμματεία εντός δέκα ημερών από τη διαβίβαση των εγγράφων με τηλεομοιοτυπία και ταχυδρομικώς.
- 52 Η νομολογία έχει δεχτεί ότι η απαίτηση περί ιδιόχειρης υπογραφής κατά την έννοια του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας αποβλέπει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, στο να διασφαλιστεί η αυθεντικότητα του δικογράφου της προσφυγής και να αποκλειστεί ο κίνδυνος το έγγραφο αυτό να μην αποτελεί, στην πραγματικότητα, το έργο του συντάκτη που είναι εξουσιοδοτημένος να διενεργεί διαδικαστικές πράξεις. Επομένως, η απαίτηση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως ουσιώδης τύπος και να αποτελέσει αντικείμενο αυστηρής εφαρμογής, με αποτέλεσμα η μη τήρησή της να συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Μαΐου 2007, T-223/06 P, Κοινοβούλιο κατά Eistrup, Συλλογή 2007, σ. II-1581, σκέψη 51).
- 53 Το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας σκοπό έχει να εξασφαλίσει την τήρηση της αρχής της ασφάλειας δικαίου απαιτώντας συναφώς το δικόγραφο της προσφυγής να είναι αυθεντικό και να αποτελεί το έργο δικηγόρου δεόντως εξουσιοδοτημένου προς τούτο από τον πελάτη του.
- 54 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το συνημμένο στο δικόγραφο της προσφυγής έγγραφο της 8ης Σεπτεμβρίου 2008, ο T. Hennen εξουσιοδοτήθηκε δεόντως από την προσφεύγουσα.

- 55 Μολονότι το ίδιο το δικόγραφο της προσφυγής, το οποίο απεστάλη στις 23 Σεπτεμβρίου 2008, δεν φέρει πρωτότυπη υπογραφή του πληρεξουσίου δικηγόρου, αλλά μόνο φωτοαντίγραφο της υπογραφής αυτής, το εν λόγω δικόγραφο επισυνάπτεται σε συνοδευτικό έγγραφο φέρον πρωτότυπη ιδιόχειρη υπογραφή του ίδιου πληρεξουσίου δικηγόρου, του T. Hennep, η οποία αντιστοιχεί επίσης στην υπογραφή που φέρει το διαβιβαστικό έγγραφο της τηλεομοιοτυπίας. Ως εκ τούτου, είναι πρόδηλο ότι η υπογραφή του συνοδευτικού εγγράφου, η υπογραφή του δικογράφου που απεστάλη σε έντυπη μορφή στις 23 Σεπτεμβρίου 2008 καθώς και η υπογραφή του δικογράφου που απεστάλη με τηλεομοιοτυπία ανήκουν στον ίδιο δικηγόρο, τον T. Hennep. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ως προς την ταυτότητα του συντάκτη του εγγράφου που παρουσιάστηκε ως πρωτότυπο. Εκτός αυτού, ένα διαβιβαστικό έγγραφο ή σημείωμα υπογεγραμμένο από τον εκπρόσωπο της προσφεύγουσας και ένα μη υπογεγραμμένο υπόμνημα πρέπει να θεωρούνται ότι συνιστούν ενιαία διαδικαστική πράξη δεόντως υπογεγραμμένη εφόσον αποτελούν τμήμα μιας και μοναδικής ταχυδρομικής αποστολής, όπως ισχύει εν προκειμένω.
- 56 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η αυθεντικότητα της ταχυδρομικής ή μέσω τηλεομοιοτυπίας διαβίβασης του δικογράφου της προσφυγής εξακριβώθηκε δεόντως και εμπροθέσμως κατ' εφαρμογή του άρθρου 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας και ότι, ως εκ τούτου, η προσφυγή είναι παραδεκτή.

II – Επί της ουσίας

A– Σύνοψη των λόγων ακυρώσεως

- 57 Προς στήριξη της προσφυγής, η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, τέσσερις λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ορισμένοι υποδιαιρούνται σε διάφορα σκέλη.
- 58 Ο πρώτος λόγος αντλείται, κυρίως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 27 του κανονισμού 1/2003. Η προσβαλλόμενη απόφαση επιβάλλει κυρώσεις για παράβαση διαφορετική από την περιγραφόμενη στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ενώ η Επιτροπή, μετά την αποστολή της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, στηρίχθηκε σε νέα έγγραφα με την προσβαλλόμενη απόφαση. Δεν κατέστη δυνατόν στην προσφεύγουσα να λάβει γνώση των πραγματικών αιτιάσεων της Επιτροπής, η οποία, ως εκ τούτου, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της.
- 59 Ο δεύτερος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ. Το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αντλείται από το ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν συνιστούν παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ. Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποδεικνύουν ούτε τη σύναψη συμφωνίας καθορισμού των τιμών ούτε την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ. Το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου, που προβάλλεται επικουρικώς, αντλείται από το ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ενιαία και διαρκής παράβαση.
- 60 Ο τρίτος λόγος, που προβάλλεται επικουρικώς, αντλείται από παράβαση του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 και από παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Το πρώτο σκέλος του αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006. Το δεύτερο σκέλος του αντλείται από εσφαλμένο καθορισμό του βασικού ποσού και του πρόσθετου ποσού του προστίμου.
- 61 Ο τέταρτος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 36 της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας που αφορά τη σύνδεση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Τυνησίας, αφετέρου (ΕΕ 1998, L 97, σ. 2, στο εξής: Ευρωμεσογειακή Συμφωνία), καθώς και από παραβίαση των αρχών του καθήκοντος αρωγής και της διεθνούς αλληλεγγύης.
- 62 Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει πρώτα τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως.

B– Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ

1. Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από το ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν συνιστούν παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 63 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη διάπραξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ και την ύπαρξη συμπράξεως καθώς και το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο ή αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης ανταλλαγής πληροφοριών. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον διαπίστωσε ότι η ύπαρξη αντικείμενου αντίθετου προς τον ανταγωνισμό αρκεί για να αποδειχθεί η ύπαρξη περιορισμού του ανταγωνισμού.
- 64 Τα αποδεικτικά στοιχεία που παραθέτει η προσβαλλόμενη απόφαση αποδεικνύουν το πολύ την ύπαρξη επαφών κατά τη διάρκεια των οποίων οι μετέχοντες πραγματοποιούσαν ανασκόπηση των διαφόρων αγορών στις οποίες δραστηριοποιούνταν. Η προσφεύγουσα δεν προέβη σε συνεννόηση με τις ανταγωνίστριες της σχετικά με τις τιμές ούτε μέσω συμφωνίας ούτε μέσω εναρμονισμένης πρακτικής. Στη χειρότερη περίπτωση, τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώθηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση συνιστούν ανταλλαγή πληροφοριών, ενώ δεν αποδείχθηκε ότι η ανταλλαγή αυτή είχε αντικείμενο ή αποτέλεσμα αντίθετο προς τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συνομολόγησαν αύξηση των τιμών του φθοριούχου αργιλίου κατά 20 % ή ότι έθεσαν στόχο αύξησης των τιμών. Τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου επισημαίνουν απλώς την αύξηση του κόστους παραγωγής, ένα δεδομένο της αγοράς γνωστό σε όλους, και την «επιθυμία» των μετεχόντων να αυξήσουν την αντίστοιχη τιμή του προϊόντος τους. Εντούτοις, οι μετέχοντες αμφέβαλαν κατά πόσον η αγορά θα ήταν σε θέση να δεχτεί τέτοια αύξηση τιμών. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η συζήτηση ήταν «υποθετικής φύσεως» και ότι δεν υπήρξε σύμπτωση βουλήσεως σχετικά με αύξηση των τιμών του φθοριούχου αργιλίου κατά 20 %. Επρόκειτο για αναλυτικό έγγραφο και όχι για συμφωνία. Οι σημειώσεις που κράτησε ο Ο κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου ήταν επίσης πολύ αναλυτικές, ουδόλως όμως προκύπτει από αυτές η σύναψη συμφωνίας για τις τιμές. Οι από 25 Οκτωβρίου 2005 σημειώσεις του Ο, εκπροσώπου του τμήματος «Noralf» της Boliden, οι οποίες αφορούν την Αυστραλία, δεν κάνουν λόγο ούτε για συμφωνία ούτε για τη σύσκεψη του Μιλάνου. Ομοίως, οι σημειώσεις της Fluorsid, της 8ης Νοεμβρίου 2000, και του R, εκπροσώπου της Fluorsid, της 9ης Νοεμβρίου 2000, δεν συνιστούν απόδειξη συμφωνίας ως προς τις τιμές ενώ δεν περιλαμβάνουν την παραμικρή αναφορά στην υποτιθέμενη συμφωνία του Μιλάνου. Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι είναι «οικονομικώς παράλογη» η ιδέα ότι τέσσερις παραγωγοί έχουν τη δυνατότητα να συμφωνήσουν παγκόσμια αύξηση της τιμής. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το αντικείμενο ή το αποτέλεσμα της ανταλλαγής των πληροφοριών ήταν αντίθετα προς τον ανταγωνισμό.
- 65 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.
- 66 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί η πάγια νομολογία κατά την οποία, αφενός, ο ενδιαφερόμενος ή η αρχή που προβάλλει παραβίαση των κανόνων του ανταγωνισμού οφείλει να προσκομίσει σχετικά στοιχεία που να αποδεικνύουν, επαρκώς κατά νόμον, τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν παράβαση και αφετέρου, η επιχείρηση που προβάλλει αμυντικό ισχυρισμό προς αντίκρουση διαπιστώσεως παραβάσεως είναι εκείνη η οποία οφείλει να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για να ευδοκιμήσει αυτός ο αμυντικός ισχυρισμός, οπότε η εν λόγω αρχή θα πρέπει να κάνει χρήση άλλων αποδεικτικών στοιχείων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 58, της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 78, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2006, T-120/04, Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-4441, σκέψη 50).

- 67 Όσον αφορά την απόδειξη παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή οφείλει να προσκομίσει ακριβή και συγκλίνοντα αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξει την αταλάντευτη πεποίθηση ότι η παράβαση όντως διαπράχθηκε (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984, 29/83 και 30/83, CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1679, σκέψη 20). Τυχόν αμφιβολία του δικαστή λειτουργεί υπέρ της επιχειρήσεως στην οποία απευθύνεται η απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση. Συνεπώς, ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να συμπεράνει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη της επίδικης παραβάσεως εφόσον διατηρεί ακόμη αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό, ιδίως στο πλαίσιο προσφυγής με την οποία επιδιώκεται η ακύρωση αποφάσεως περί επιβολής προστίμου (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2005, T-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4407, σκέψη 215).
- 68 Επίσης, κατά πάγια νομολογία, κάθε απόδειξη που προσκομίζει η Επιτροπή δεν χρειάζεται να ανταποκρίνεται αναγκαστικά στα κριτήρια αυτά σε σχέση προς κάθε στοιχείο της παραβάσεως. Αρκεί η δέσμη των ενδείξεων που επικαλείται το εν λόγω όργανο, συνολικώς εκτιμώμενη, να ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2004, T-67/00, T-68/00, T-71/00 και T-78/00, JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2501, σκέψη 180 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 69 Εξάλλου, είναι σύνηθες οι δραστηριότητες τις οποίες συνεπάγονται οι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμφωνίες και πρακτικές να αναπτύσσονται λαθραίως, καθώς και να πραγματοποιούνται μυστικές συσκέψεις, με τα συναφή έγγραφα να περιορίζονται στο ελάχιστο. Επομένως, ακόμη και όταν η Επιτροπή ανακαλύπτει στοιχεία τα οποία πιστοποιούν ρητώς παράνομες επαφές μεταξύ των επιχειρηματιών, όπως είναι τα πρακτικά συσκέψεων, τα στοιχεία αυτά είναι συνήθως αποσπασματικά και διασκορπισμένα, οπότε είναι συχνά απαραίτητη η ανασύσταση ορισμένων λεπτομερειών με τη μέθοδο της επαγωγής. Κατά συνέπεια, στις περισσότερες περιπτώσεις, η ύπαρξη πρακτικής ή συμφωνίας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό πρέπει να συναχθεί από έναν ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξηγήσεως, απόδειξη περί παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού (αποφάσεις του Δικαστηρίου Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψεις 55 έως 57, και της 25ης Ιανουαρίου 2007, C-403/04 P και C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries και Nippon Steel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-729, σκέψη 187).

β) Υπόμνηση του περιεχομένου της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 70 Υπενθυμίζεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ στηριζόμενη κατ' ουσίαν στα ακόλουθα έγγραφα: στα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου (αιτιολογικές σκέψεις 77 και 81 έως 88 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στις σημειώσεις που κράτησε ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, κατά τη διάρκεια της εν λόγω συσκέψεως (αιτιολογική σκέψη 89 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στη δήλωση στην οποία προέβη ο Ο σχετικά με τα πρακτικά αυτά (αιτιολογική σκέψη 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στις σημειώσεις του Ο της 25ης Οκτωβρίου 2000 σχετικά με την τηλεφωνική συνομιλία που διεξήχθη μεταξύ του τμήματος «Noralf» της Boliden και της IQM (αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως), καθώς και στις σημειώσεις του C, εκπροσώπου της Minmet, της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 (αιτιολογικές σκέψεις 95 και 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνήγαγε ότι, στις 12 Ιουλίου 2000, διεξήχθη στο Μιλάνο σύσκεψη μεταξύ του M, εκπροσώπου της Fluorsid, του G, εκπροσώπου της προσφεύγουσας, και του A, εκπροσώπου της IQM, στην οποία ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, συμμετείχε τηλεφωνικώς. Τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου συντάχθηκαν από τον R, εκπρόσωπο της Fluorsid. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το περιεχόμενο και το αντικείμενο της συσκέψεως ήταν αντίθετα προς τον ανταγωνισμό (αιτιολογικές σκέψεις 115 έως 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

71 Οι τεχνικοί όροι και οι συντομογραφίες που χρησιμοποιούνται στα προαναφερθέντα έγγραφα αντιστοιχούν στους ακόλουθους ορισμούς:

- ο όρος «US\$/T ή US\$/MT» σημαίνει ότι οι τιμές αναγράφονται σε δολάρια Ηνωμένων Πολιτειών (USD) ανά τόνο ή μετρικό τόνο,
- η συντομογραφία «incoterms» σημαίνει «international commercial terms» (διεθνείς εμπορικοί όροι),
- οι συντομογραφίες «C & F filo» (cost and freight και free in/liner out) σημαίνουν «κόστος και ναύλος και ελεύθερο επί του πλοίου και εκφόρτωση υπό τους όρους ναύλωσης φορτηγού γραμμής»,
- η συντομογραφία cfr (cost and freight) σημαίνει κόστος και ναύλος,
- η συντομογραφία «fca» (free carrier) σημαίνει «ελεύθερο στον μεταφορέα»,
- η συντομογραφία «fob» (free on board) σημαίνει «ελεύθερο επί του πλοίου»,
- η συντομογραφία «LME» (London Metal Exchange), στα ελληνικά «Χρηματιστήριο Μετάλλων του Λονδίνου», είναι τόπος διαμόρφωσης της τιμής των μετάλλων. Η τιμή LME καθορίζει και την τιμή του αργιλίου. Στα προαναφερθέντα έγγραφα, η συντομογραφία αυτή παραπέμπει στην τιμή του αργιλίου,
- ο όρος «AlF₃» είναι η συντομογραφία του φθοριούχου αργιλίου. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η τιμή του φθοριούχου αργιλίου μπορεί να υπολογιστεί ως ποσοστό επί της τιμής LME. Σύμφωνα με τις επισημάνσεις των διαδίκων, η τιμή του AlF₃ κυμαίνεται συνήθως μεταξύ 45 και 55 % της τιμής LME, δηλαδή μεταξύ 650 και 900 USD.

72 Παρατηρείται επίσης ότι τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση προσκομίστηκαν είτε από την Boliden είτε από άλλα μέλη της συμπράξεως, στα οποία συμπεριλαμβάνεται μεταξύ άλλων και η προσφεύγουσα. Η τελευταία δεν έθεσε εν αμφιβόλω ούτε την αυθεντικότητα ούτε την αξιοπιστία, αλλ' ούτε και την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων αυτών, ενώ από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι η εν λόγω αποδεικτική ισχύς είναι αμφισβητήσιμη. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το ίδιο το περιεχόμενο των αποδεικτικών εγγράφων, αλλ' αρνείται απλώς την ορθότητα των συμπερασμάτων που άντλησε η Επιτροπή από τα εν λόγω έγγραφα για να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως.

γ) Επί της αποδείξεως της παραβάσεως

73 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι μετέχοντες στη σύμπραξη του Μιλάνου συνήψαν συμφωνία για την κατά 20 % αύξηση των τιμών πώλησης του φθοριούχου αργιλίου. Εκτός αυτού, οι εν λόγω επιχειρήσεις καθόρισαν γενικό επίπεδο τιμών σε πολλές περιοχές του κόσμου, περιλαμβανομένης της Ευρώπης, και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κατένειμαν τις αγορές και αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες. Ως εκ τούτου, πρέπει να εκτιμηθούν τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή προς στήριξη των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε με την προσβαλλόμενη απόφαση.

74 Καταρχάς, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου επισημαίνουν την αύξηση κατά 20 % του συνολικού κόστους μεταξύ Ιουνίου του 1999 και Ιουνίου του 2000, πράγμα που κατέστησε αναγκαία την αύξηση των τιμών του φθοριούχου αργιλίου το 2001 κατά 20 %. Ως προς το σημείο αυτό, διευκρινίζονται, εν συνεχεία, τα κατωτέρω (αιτιολογική σκέψη 81 της προσβαλλομένης αποφάσεως):

«[Λ]αμβανομένου υπόψη ότι η τιμή πώλησης [του φθοριούχου αργιλίου το 2000] καθορίστηκε κατά τη λήξη του πρώτου εξαμήνου του 1999 και ότι το κόστος μας κατά τα μέσα του 2000 είναι κατά 20 % υψηλότερο από εκείνο του 1999, οι τιμές μας [για το φθοριούχο αργίλιο] το 2001 πρέπει να είναι κατά 20 % υψηλότερες από τις αντίστοιχες του 2000. Και τα τρία μέρη [η Fluorsid, η προσφεύγουσα και η IQM] συμφώνησαν ότι η αύξηση αυτή ήταν εύλογη από πλευράς του παραγωγού. Αναρωτιέται ωστόσο κανείς κατά πόσον οι συνθήκες προσφοράς/ζήτησης στην αγορά επιτρέπουν τέτοια αύξηση» (σ. 1 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου).

75 Επομένως, από τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου προκύπτει σαφώς ότι οι εκπρόσωποι που μετείχαν στην εν λόγω σύσκεψη, μεταξύ των οποίων και ο εκπρόσωπος της προσφεύγουσας, συμφώνησαν να αυξήσουν τις τιμές πώλησης του φθοριούχου αργιλίου το 2001 κατά 20 %.

76 Εκτός αυτού, όσον αφορά την ευρωπαϊκή αγορά, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου μνημονεύουν μια συμφωνία μεταξύ των εν λόγω εκπροσώπων για το έτος 2001, η οποία αφορούσε τιμή 775 USD «fca», δηλαδή 800 USD «fob», ανά τόνο φθοριούχου αργιλίου:

«Για το 2001 η ICF επιθυμεί να αυξήσει την τιμή στα USD 800/t fca Mordijk και USD 775/t fob Gabes. Επομένως, η τιμή Ευρωπαϊκού παραγωγού είναι 775/800 USD/t fca/fob [ανά] Ευρωπαϊκό παραγωγό» (σ. 6 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου).

77 Από το σύνολο των εν λόγω εγγράφων προκύπτει ότι η τιμή αυτή συνιστά ελάχιστη τιμή πώλησεως, κάτω από την οποία τα μέλη της συμπράξεως δεν έπρεπε να απευθύνουν προσφορές στις οικείες αγορές.

78 Τα συμπεράσματα αυτά επιβεβαιώνονται από τις σημειώσεις που κράτησε ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου, στην οποία μετείχε τηλεφωνικά, καθώς και από τις προφορικές δηλώσεις στις οποίες προέβη (αιτιολογικές σκέψεις 77, 89 και 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως) ενώπιον της Επιτροπής στις 23 και στις 31 Αυγούστου 2006. Επομένως, από τις εν λόγω σημειώσεις και δηλώσεις προκύπτει ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη αυτή υποστήριξαν ότι ήταν επιβεβλημένο να αυξηθούν οι τιμές κατά 20 % και κατέληξαν, αφού κατάρτισαν τον πίνακα του κόστους [παραγωγής], ότι οι τιμές για το 2001 έπρεπε να αυξηθούν κατά 20 % και να καθοριστούν στα 800 USD ανά τόνο, δηλαδή στο 50 % της τιμής «LME».

79 Επιπλέον, από πολλά έγγραφα μεταγενέστερα της συσκέψεως του Μιλάνου αποδεικνύεται ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη αυτή τήρησαν τους όρους της εν λόγω συμφωνίας, διατήρησαν τις σχετικές διμερείς επαφές και αντάλλαξαν ευαίσθητα εμπορικά δεδομένα, ώστε να είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να ελέγχουν αμοιβαία τις αντίστοιχες πολιτικές τους επί των τιμών. Συγκεκριμένα, το σημείωμα που απέστειλε ο Τ, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, στον Ο, επίσης εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, και το οποίο αφορούσε τηλεφωνική συνομιλία που είχαν στις 25 Οκτωβρίου 2000 οι Τ και Α, εκπρόσωποι της IQM, επισημαίνει ότι οι τελευταίοι αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικές με προσφορές τιμών που απηύθυναν προς πελάτη στην Αυστραλία. Οι εν λόγω προσφορές τιμών αντιστοιχούσαν στην ελάχιστη τιμή των 800 USD ανά τόνο που είχε συμφωνηθεί στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου. Συγκεκριμένα, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η IQM προσέφερε στον εν λόγω πελάτη επίπεδο τιμών «850 – 875 – 900 USD», ενώ το τμήμα «Noralf» της Boliden επισήμανε ότι προσέφερε τιμή σχεδόν 800 USD, χωρίς ωστόσο να έχει συνάψει ακόμα σχετική συμφωνία με τον Αυστραλό πελάτη (αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 80 Επιπλέον, από το σημείωμα του C, εκπροσώπου της Minmet, που αφορούσε την από 8 Νοεμβρίου 2000 τηλεφωνική του συνομιλία με τον G, εκπρόσωπο της προσφεύγουσας, προκύπτει ότι η τελευταία διαμαρτυρήθηκε για τις «χαμηλές» τιμές που προσέφερε η Minmet στο πλαίσιο πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών στην Αίγυπτο –τιμές ανερχόμενες στα «725 USD fob/745 USD cfr»– και ζήτησε να πληροφορηθεί με ποιον τρόπο σκόπευε η Minmet να αυξήσει την τιμή που ίσχυε στη Βενεζουέλα στα 875 USD, δεδομένου ότι οι οικονομικοί φορείς της Βενεζουέλας είχαν πρόσβαση στην πρόσκληση για την υποβολή προσφορών της Αιγύπτου. Σύμφωνα με το ίδιο σημείωμα, η Minmet απάντησε ότι ήταν δύσκολο να ελεγχθεί η κατάσταση λόγω ελλείψεως εμπιστοσύνης, ενώ ο G επιβεβαίωσε ότι οι τιμές που προσφέρονταν στην Albras, πελάτη και παραγωγό αργιλίου από τη Βραζιλία, υπερέβαιναν τα 800 USD ανά τόνο. Από το σημείωμα αυτό προκύπτει περαιτέρω ότι, μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, η προσφεύγουσα παρέμεινε σε επαφή με άλλον μετέχοντα στη σύσκεψη αυτή, τη Minmet, σε σχέση με συμφωνία συναφθείσα κατά την εν λόγω σύσκεψη με σκοπό τον έλεγχο των ζητούμενων από τη Minmet τιμών και τη γνωστοποίηση των δικών της τιμών στην Albras (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 81 Εκτός αυτού, σύμφωνα με τα πρακτικά που συνέταξε στις 9 Νοεμβρίου 2000 ο C, εκπρόσωπος της Minmet, για τη σύσκεψη που διεξήγαγε με τους G και T, εκπροσώπους της προσφεύγουσας, και τα οποία απέστειλε στη Fluorsid, η προσφεύγουσα επισήμανε ότι η τιμή που ζήτησε από τον πελάτη Albras ήταν 845 USD «cfr» για 3 000 μετρικούς τόνους με δικαίωμα αγοράς επιπλέον 1 000 μετρικών τόνων, και «740 USD fob + 65 freight» και ότι η Derivados del Fluor ζήτησε από την Albras τιμή 803 USD ανά τόνο «cfr». Η Minmet αναφέρει στα εν λόγω πρακτικά ότι η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ζήτησε 845 USD ανά τόνο «fob» από τον πελάτη Egyptalum και ότι απέρριψε το αίτημα του τελευταίου να μειώσει την τιμή στα 750 USD ανά τόνο. Σύμφωνα με τα πρακτικά αυτά, η προσφεύγουσα διαμαρτυρήθηκε για τη χαμηλή τιμή που ζητούσε η Minmet. Στα εν λόγω πρακτικά καταγράφεται επίσης μια ανταλλαγή πληροφοριών σχετική με την εμπορική συμπεριφορά της IQM στην Αυστραλία, στη Βόρεια Αμερική και στη Βραζιλία, καθώς και με την αγορά στη Βενεζουέλα. Όσον αφορά την τελευταία αυτή αγορά, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα επιβεβαίωσε ότι επιθυμούσε να θέσει ως ανώτατο όριο των προσφερόμενων από αυτήν ποσοτήτων τους 6 000 μετρικούς τόνους, ενώ η Minmet επέμεινε ώστε οι τιμές να υπερβούν τα 800 USD ανά τόνο «cfr» (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 82 Επομένως, από τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 25ης Οκτωβρίου, της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000 προκύπτει ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις επιδόθηκαν σε αμοιβαίο έλεγχο του ύψους των τιμών. Εκτός αυτού, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, οι τιμές ανταποκρίνονταν στα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων που είχαν διεξαχθεί κατά τη σύσκεψη του Μιλάνου. Συναφώς, επισημαίνεται επίσης ότι τα έγγραφα της 25ης Οκτωβρίου, της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000 κάνουν λόγο για επαφές μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου μεταξύ των μετεχόντων στη σύσκεψη αυτή, ειδικότερα δε μεταξύ της Fluorsid, της Minmet και της προσφεύγουσας, επαφές προφανώς συνδεόμενες με τη συμφωνία για τις τιμές η οποία είχε συναφθεί στο πλαίσιο εκείνης της συσκέψεως, καθόσον παραπέμπουν στα στοιχεία κλειδιά της εν λόγω συμφωνίας.
- 83 Αφενός, η συμφωνία αυτή σχετικά με τις τιμές αφορούσε τις ευρωπαϊκές αγορές. Συναφώς, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου περιλαμβάνουν τις ποσότητες παραγωγής και πωλήσεων σε φθοριούχο αργίλιο που πραγματοποιήθηκαν το 2000, μεταξύ άλλων, για τη Νορβηγία, τη Σουηδία, την Ισπανία και την Ιταλία (σ. 2 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου) καθώς και προβλέψεις ποσοτήτων για το έτος 2001 ως προς τη Ρουμανία, την Ιταλία, τη Νορβηγία, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες (σ. 2 και 3 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου). Εκτός αυτού, τα εν λόγω πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου κάνουν λόγο για ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά τις πωλήσεις των μετεχόντων στη σύμπραξη στην Ευρώπη, ειδικότερα στην Ιταλία, στη Ρουμανία, στην Ισπανία, στη Σκανδιναβία, στη Μπενελούξ και το Ηνωμένο Βασίλειο. Συναφώς, η προσφεύγουσα επισήμανε ότι επιθυμούσε να αυξήσει την τιμή για το 2001 στα 800 USD ανά τόνο «fca Mordijk» και

στα 775 USD ανά τόνο «fob Gabes» με αποτέλεσμα η τιμή του Ευρωπαίου παραγωγού να διαμορφωθεί στα 775/800 USD ανά τόνο «fca/fob» (σ. 6 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου· βλ. επίσης σκέψη 85 της προσβαλλομένης αποφάσεως και σκέψη 76 ανωτέρω).

- 84 Αφετέρου, η Επιτροπή απέδειξε ότι η εν λόγω συμφωνία εφαρμοζόταν και σε διάφορες άλλες περιοχές του κόσμου. Ειδικότερα, όσον αφορά την Αυστραλία, σύμφωνα με τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου, η «ιδεατή τιμή» («price idea») για το 2001 ήταν 800 USD ανά τόνο «fob Europe», δηλαδή «50 % LME fob», ενώ η ευρωπαϊκή τιμή μπορούσε να είναι υψηλότερη από την κινεζική και έπρεπε να ανέρχεται στα 875 USD ανά τόνο. Όσον αφορά τη Νότια Αμερική, τα εν λόγω πρακτικά περιέχουν τις τιμές του 2000 και τις ελάχιστες τιμές του 2001. Για τη Βενεζουέλα, εμφανίζεται η τιμή των 850 USD ανά τόνο «C & F filo», ως ελάχιστη δε απόλυτη τιμή τα 890 USD ανά μετρικό τόνο. Για τη Βραζιλία, όλοι οι παραγωγοί συμφωνούν ότι η τιμή πρέπει να ανέρχεται στο «50 % LME fob» και στα 875 USD ανά τόνο «cfr». Ως προς τη Βόρεια Αμερική, η τιμή της Alcoa για το 2000 είναι 775 USD ανά μετρικό τόνο «ex Point Comfort» και για το 2001 είναι 800-825 USD ανά μετρικό τόνο «ex Point Comfort». Στους προμηθευτές που δεν προμηθεύουν την Alcoa έπρεπε να προσφερθεί η τιμή των 825 USD ανά τόνο, ως τιμή «ex warehouse» (εκ της αποθήκης), και των 825 USD ανά παραδιδόμενο τόνο. Οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους να εφοδιάσουν συγκεκριμένες περιοχές του κόσμου. Ως προς την Ινδία, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου αναφέρουν ότι υπάρχει ενδιαφέρον πώλησης 3 000 τόνων, αλλά ότι η τιμή πρέπει να καθοριστεί στα 900 USD ανά παραδιδόμενο τόνο. Για την Τουρκία, αναγράφεται η τιμή των 800 USD ανά τόνο «fob» (σ. 6 και 7 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου· βλ. επίσης αιτιολογικές σκέψεις 86 και 87 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 85 Με τις προφορικές δηλώσεις στις οποίες προέβη ενώπιον της Επιτροπής στις 23 και στις 31 Αυγούστου 2006, ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, υποστήριξε επιπλέον ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου είχαν συμφωνήσει σχετικά με τους πελάτες του καθενός καθώς και με το επίπεδο των τιμών που έπρεπε να διατηρηθεί τόσο εντός όσο και εκτός Ευρώπης. Κατά συνέπεια, ο σκοπός της συσκέψεως του Μιλάνου ήταν η επεξεργασία μιας κοινής εξήγησης για τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να εφαρμοστούν τα νέα επίπεδα τιμών. Οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου κατένειμαν μεταξύ τους τις ποσότητες που επρόκειτο να προσφέρουν στους διαφορετικούς πελάτες. Υπήρξε σιωπηρή συμφωνία να τηρηθούν τα συνομολογηθέντα ως προς τους αντίστοιχους πελάτες του καθενός και τις πραγματοποιούμενες σε καθέναν από αυτούς παραδόσεις (βλ. αιτιολογική σκέψη 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 86 Ομοίως, σύμφωνα με το σημείωμα της τηλεφωνικής συνομιλίας της 25ης Οκτωβρίου 2000, ο Α, εκπρόσωπος της IQM, ήθελε να «κρατήσει επαφή» με τον Τ, εκπρόσωπο του τμήματος «Noralf» της Boliden, και συναίνεσε, όσον αφορά την Αυστραλία, να παραδώσει το τμήμα «Noralf» της Boliden 3 000 τόνους επισημαίνοντας ότι είχε παραδώσει 7 000 τόνους το 1999 και ότι επιθυμούσε να διατηρήσει το επίπεδο αυτό. Ο Τ υπενθύμισε την τιμή των 800 USD που αντιστοιχούσε στην τιμή η οποία είχε επιλεγεί για την Αυστραλία κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου. Επομένως, το σημείωμα αυτό συνιστά απόδειξη των επαφών που είχαν το τμήμα «Noralf» της Boliden και η IQM μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου και οι οποίες αφορούσαν τις τιμές αλλά και τις παραδιδόμενες ή προσφερόμενες ποσότητες στην Αυστραλία, το περιεχόμενο δε των εν λόγω επαφών ανταποκρίνεται στα συμφωνηθέντα κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 87 Τέλος, από τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου προκύπτει επίσης ότι, εν συνεχεία, οι μετέχοντες στην εν λόγω σύσκεψη, δηλαδή η Fluorsid, η προσφεύγουσα και η IQM, αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικές με την παραγωγή και τους όγκους πωλήσεων το 2000 καθώς και με τις προβλέψεις για το

2001, όσον αφορά διάφορες χώρες του κόσμου με ακριβείς ενδείξεις ποσοτήτων αλλά και πληροφορίες ανά παραγωγό και πελάτη. Όσον αφορά τις «επιμέρους αγορές», τα πρακτικά αναφέρουν τα ακόλουθα (βλ. αιτιολογική σκέψη 84 της προσβαλλομένης απόφασης):

«Εξετάσαμε κάθε αγορά προκειμένου να καθορίσουμε γενικό επίπεδο τιμών, και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την κατανομή της αγοράς. Εντούτοις, άπαντες συμφωνήσαμε ότι, οποιοσδήποτε και αν αναλάβει την προμήθεια, πρέπει να διατηρηθεί υψηλότερη τιμή. Ως εκ τούτου, οφείλουμε να αποθαρρύνουμε οποιαδήποτε σημαντική έκπτωση των τιμών» (σ. 5 των πρακτικών της συσκέψεως του Μιλάνου).

- 88 Επομένως, οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες, μεταξύ των οποίων και σχετικές με τους όγκους παραγωγής τους, με τις πωληθείσες ή προβλεπόμενες να πωληθούν ποσότητες, με τους πελάτες τους τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, με τον καθορισμό των τιμών τους καθώς και με τη μεταξύ τους κατανομή των αγορών, τούτο δε προκειμένου να επιτύχουν συμφωνία επί των σχετικών με τον ανταγωνισμό παραμέτρων αυτών.
- 89 Επομένως, από το σύνολο αυτών των αποδεικτικών στοιχείων, το περιεχόμενο των οποίων δεν αμφισβητείται αυτό καθαυτό από την προσφεύγουσα, συνάγεται ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι, στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου, στην οποία μετείχε η προσφεύγουσα, συνάφθηκε συμφωνία καθορισμού των τιμών κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 253 της Συμφωνίας ΕΟΧ.
- 90 Κατά συνέπεια, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή απέδειξε το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο της συσκέψεως του Μιλάνου καθώς και την ύπαρξη συμφωνίας αντίθετης προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να αποδειχθεί ότι η εν λόγω συμφωνία παρήγαγε αποτελέσματα (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψη 123, και προπαρατεθείσα απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψη 181). Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι τα επιζήμια για τον ανταγωνισμό αντικείμενο και αποτέλεσμα μιας συμφωνίας αποτελούν όχι σωρευτικές αλλά διαζευκτικές προϋποθέσεις για να εκτιμηθεί αν μια τέτοια συμφωνία εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Κατά πάγια όμως νομολογία, ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋποθέσεως, που εκφράζεται με τη χρήση του συνδέσμου «ή», επιβάλλει καταρχάς να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται. Πάντως, δεν επιβάλλεται η εξέταση των αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας εφόσον έχει αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο αυτής (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-9291, σκέψη 55, και της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/08 και C-429/08, Football Association Premier League κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-9083, σκέψη 135).
- 91 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν πληρούνται εν προκειμένω και τα κριτήρια που απαιτεί η νομολογία προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψεις 111 έως 114, 131 και 132, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 20ής Μαρτίου 2002, T-9/99, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1487, σκέψεις 187 και 190). Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι στην υπό κρίση υπόθεση ικανοποιείται το κριτήριο κατά το οποίο, για τη δυνατότητα εφαρμογής της απαγόρευσης του άρθρου 81 ΕΚ, πρέπει αναγκαστικά να πρόκειται για «συμφωνία», το εν λόγω ζήτημα αφορά αποκλειστικά και μόνο εναλλακτικό χαρακτηρισμό της ίδιας συμπίραξης που δεν ασκεί επιρροή στην υπόλοιπη ανάλυση.
- 92 Επομένως, από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει ότι η αιτίαση που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

2. Επί του δεύτερου σκέλους, που προβάλλεται επικουρικώς, και το οποίο αντλείται από το ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ενιαία και διαρκής παράβαση

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 93 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την προσβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που με αυτήν η Επιτροπή χαρακτήρισε την παράβαση ως ενιαία και διαρκή. Η ανακοίνωση των αιτιάσεων δεν διαπιστώνει σύνδεσμο μεταξύ των διάφορων επαφών που είχαν μεταξύ τους οι μετέχοντες στη σύμπραξη. Εκτός αυτού, η Επιτροπή φαίνεται να μη διαθέτει πλέον αποδεικτικά στοιχεία της σύμπραξης μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου. Από τις διμερείς επαφές μεταξύ του τμήματος «Noralf» της Boliden και της IQM, αφενός, και της Fluorsid και της προσφεύγουσας, αφετέρου, δεν μπορεί να συναχθεί ότι όλοι οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου διατηρούσαν επαφές μεταξύ τους. Τέλος, τα σχετικά με τις επαφές του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου 2000 έγγραφα δεν μνημονεύουν τη σύσκεψη του Μιλάνου.
- 94 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας και ζητεί την απόρριψη του δεύτερου λόγου ακυρώσεως.

β) Επί της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως

- 95 Υπενθυμίζεται καταρχάς η έννοια της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως.
- 96 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι τεχνητή η κατάτμηση μιας συνεχούς συμπεριφοράς, χαρακτηριζομένης από έναν και τον αυτό σκοπό, μέσω της ανάλυσης της σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις, ενώ, αντιθέτως, πρόκειται για ενιαία παράβαση, η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε σταδιακώς τόσο με συμφωνίες όσο και με εναρμονισμένες πρακτικές (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 81, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, T-211/08, Putters International κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-3729, σκέψη 31).
- 97 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιχείρηση η οποία έχει μετάσχει σε παράβαση με ενέργειές της εμπίπτουσες στην έννοια της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, οι οποίες απέβλεπαν στην υλοποίηση της παραβάσεως στο σύνολό της, είναι συνυπαίτια, για όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, για ενέργειες στις οποίες προέβησαν άλλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της ίδιας παραβάσεως (προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 83, και Putters International κατά Επιτροπής, σκέψη 96 ανωτέρω, σκέψη 32).
- 98 Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, η Επιτροπή οφείλει να αποδείξει ότι η επιχείρηση είχε την πρόθεση να συμβάλει, με τη συμπεριφορά της, στους κοινούς σκοπούς τους οποίους επεδίωκε το σύνολο των συμμετεχόντων και ότι γνώριζε τις συγκεκριμένες ενέργειες τις οποίες σχεδίαζαν ή στις οποίες προέβαιναν άλλες επιχειρήσεις επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς ή ότι μπορούσε ευλόγως να τις προβλέψει και αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο (προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 87, και Putters International κατά Επιτροπής, σκέψη 96 ανωτέρω, σκέψη 33).
- 99 Ειδικότερα, οι συμπράξεις μπορούν να θεωρηθούν συστατικά στοιχεία ενιαίας συμφωνίας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό μόνον αν αποδειχθεί ότι εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο με το οποίο επιδιώκεται κοινός σκοπός. Επιπροσθέτως, μόνον αν η επιχείρηση γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει, όταν μετείχε σ' αυτές τις συμπράξεις, ότι, διά της συμμετοχής της αυτής, εντασσόταν στην ενιαία

συμφωνία, μπορεί η συμμετοχή της στις εν λόγω συμπράξεις να αποτελεί την έκφραση της προσχωρήσεώς της στη συμφωνία αυτή (βλ. απόφαση Putters International κατά Επιτροπής, σκέψη 96 ανωτέρω, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 100 Επομένως, από τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 96 έως 99 ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις προκειμένου να αποδειχθεί η συμμετοχή σε ενιαία και διαρκή παράβαση, ήτοι η ύπαρξη συνολικού σχεδίου με το οποίο επιδιώκεται κοινός σκοπός, η εν γνώσει συμμετοχή της επιχειρήσεως στο σχέδιο αυτό και το γεγονός ότι αυτή τελούσε σε (αποδεδειγμένη ή τεκμαιρόμενη) γνώση των παραβατικών συμπεριφορών των άλλων επιχειρήσεων (βλ. απόφαση Putters International κατά Επιτροπής, σκέψη 96 ανωτέρω, σκέψη 35).
- 101 Η έννοια της ενιαίας παραβάσεως αναφέρεται ακριβώς σε μια κατάσταση στην οποία πολλές επιχειρήσεις μετείχαν σε παράβαση που συνίστατο σε διαρκή συμπεριφορά με έναν και μόνο οικονομικό σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού, αλλά και σε μεμονωμένες παραβάσεις που συνδέονται λόγω ταυτότητας αντικειμένου (ίδιος σκοπός του συνόλου των στοιχείων) και υποκειμένων (ταυτότητα των οικείων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνείδηση της συμμετοχής τους στον κοινό σκοπό) (αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 2011, T-385/06, Aalberts Industries κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-1223, σκέψη 86· της 28ης Απριλίου 2010, T-446/05, Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-1255, σκέψη 89, και της 8ης Ιουλίου 2008, T-53/03, BPB κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-1333, σκέψη 257). Η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να αμφισβητηθεί για τον λόγο ότι ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς πράξεων ή της διαρκούς αυτής συμπεριφοράς θα μπορούσαν επίσης να αποτελέσουν, αφ' εαυτών και μεμονωμένως εξεταζόμενα, παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ (προπαρατεθείσες αποφάσεις Aalberts Industries κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 86, και BPB κατά Επιτροπής, σκέψη 252).
- 102 Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία, η έννοια της ενιαίας παραβάσεως ενδέχεται να αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό αντιθέτων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού ενεργειών, συνισταμένων σε συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές και αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 20ής Απριλίου 1999, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-931, σκέψη 696 έως 698· προπαρατεθείσα απόφαση HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 91 ανωτέρω, σκέψη 186· απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2007, T-101/05 και T-111/05, BASF και UCB κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-4949, σκέψη 159, και προπαρατεθείσα απόφαση Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 91).
- 103 Όταν οι διάφορες πράξεις εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο», λόγω του ότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς, η Επιτροπή δικαιούται να καταλογίσει την ευθύνη για τις πράξεις αυτές αναλόγως της συμμετοχής στην παράβαση, η οποία λαμβάνεται υπόψη στο σύνολό της (προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 258, και απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8831, σκέψη 178· προπαρατεθείσες αποφάσεις Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 90, και Aalberts Industries κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 87). Οι διάφορες εκδηλώσεις της παραβατικής συμπεριφοράς πρέπει να εξετάζονται στο συνολικό τους πλαίσιο που εξηγεί τον λόγο ύπαρξής τους. Συναφώς, στο πλαίσιο διεξαγωγής των αποδείξεων, η αποδεικτική ισχύς των διαφόρων πραγματικών στοιχείων αυξάνεται ή ενισχύεται από τα λοιπά υφιστάμενα πραγματικά στοιχεία τα οποία, συνδυαζόμενα, δίνουν μια λογική και πλήρη εικόνα ενιαίας παραβάσεως (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2008, T-54/03, Lafarge κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 271).
- 104 Προέχει επίσης η διευκρίνιση ότι η έννοια του ενιαίου σκοπού δεν μπορεί να καθορίζεται μέσω της γενικής αναφοράς στη στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός της αγοράς που αφορά η παράβαση, καθόσον ο επηρεασμός του ανταγωνισμού συνιστά, είτε ως αντικείμενο είτε ως αποτέλεσμα, ένα από

τα ουσιώδη στοιχεία που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με κάθε συμπεριφορά εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Αν η έννοια του ενιαίου σκοπού οριζόταν κατά τον τρόπο αυτό, θα υπήρχε ο κίνδυνος η έννοια της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως να στερηθεί εν μέρει της σημασίας της στο μέτρο που πολλές σχετικές με κάποιον οικονομικό τομέα συμπεριφορές, απαγορευόμενες από το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, θα έπρεπε κατά συνέπεια να χαρακτηρίζονται συστηματικά ως συστατικά στοιχεία ενιαίας παραβάσεως. Έτσι, προκειμένου να χαρακτηριστούν διάφορες ενέργειες ως ενιαία και διαρκής παράβαση, πρέπει να επαληθεύεται αν εμφανίζουν μεταξύ τους δεσμό συμπληρωματικότητας υπό την έννοια ότι κάθε μία από αυτές σκοπεί στην αντιμετώπιση μιας ή περισσοτέρων συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και συντείνουν, μέσω της αλληλεπιδράσεώς τους, στην επέλευση του συνόλου των αντιθέτων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτελεσμάτων τα οποία επιδίωξαν όσοι ενήργησαν στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου με ενιαίο σκοπό. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι δυνάμενες να αποδείξουν ή να θέσουν υπό αμφισβήτηση τον εν λόγω δεσμό, όπως είναι το χρονικό διάστημα εφαρμογής, το περιεχόμενο (περιλαμβανομένων των χρησιμοποιούμενων μεθόδων) και, συνακόλουθα, ο σκοπός των διαφόρων επίμαχων ενεργειών (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις BASF και UCB κατά Επιτροπής, σκέψη 102 ανωτέρω, σκέψεις 179 έως 181, Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 92 και Aalberts Industries κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 88).

- ¹⁰⁵ Εν προκειμένω, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η σύσκεψη του Μιλάνου, η τηλεφωνική κλήση της 25ης Οκτωβρίου 2000 μεταξύ του τμήματος «Noralf» της Boliden και της IQM και οι επαφές του Νοεμβρίου 2000 συνιστούν ενιαία και διαρκή παράβαση κατευθυνόμενη από την κοινή βούληση των μετεχόντων, συμπεριλαμβανομένης της προσφεύγουσας, να συμπεριφερθούν κατά συγκεκριμένο τρόπο στην αγορά του φθοριούχου αργιλίου. Σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, οι μετέχοντες στην εν λόγω σύσκεψη αποφάσισαν, μέσω συμφωνίας «και/ή» εναρμονισμένης πρακτικής, να ευθυγραμμίσουν τις συμπεριφορές τους στην αγορά περιορίζοντας με τον τρόπο αυτόν την αντίστοιχη αυτονομία τους ως προς την εμπορική τους στρατηγική. Οι συμπεριφορές αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου που επιδιώκει ενιαίο και κοινό σκοπό, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό, ο οποίος έγκειται στη στρέβλωση της φυσιολογικής εξέλιξης των τιμών του φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογικές σκέψεις 125 έως 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- ¹⁰⁶ Όπως αποδείχθηκε και από την Επιτροπή, από τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση και τα οποία εξετάστηκαν με τις σκέψεις 73 έως 89 ανωτέρω προκύπτει ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου, συμπεριλαμβανομένης της προσφεύγουσας, αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικές με τις τιμές που χρέωναν ή έπρεπε να χρεώνουν στα τιμολόγια και συνεννοήθηκαν να αυξήσουν τις τιμές. Εκτός αυτού, αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες σχετικές με τις προβλέψεις πωλήσεων και τις συμπεριφορές τους σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές ενώ ενημερώνονταν αμοιβαία για τις ενέργειες, τις προσφορές και τις τιμές τους στην αγορά μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου. Όλες οι συμπεριφορές των μετεχουσών επιχειρήσεων είχαν ένα και μοναδικό αντικείμενο, δηλαδή την αύξηση της τιμής του φθοριούχου αργιλίου και τον αντίστοιχο συντονισμό της συμπεριφοράς στην αγορά των μετεχόντων στη σύμπραξη. Από τα έγγραφα που αποδεικνύουν τις επαφές μεταξύ των ανωτέρω μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου προκύπτει ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη αυτή παρέμειναν σε επαφή, εξακολούθησαν να ανταλλάσσουν εμπορικές πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο της συσκέψεως του Μιλάνου, δηλαδή τις τιμές που προσέφεραν σε διάφορους πελάτες σε διάφορες περιοχές του κόσμου, μεριμνώντας ώστε οι τιμές αυτές να ανταποκρίνονται στις συμφωνηθείσες στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου. Συναφώς, δεν ασκεί αποφασιστική επιρροή το γεγονός ότι τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου 2000 δεν μνημονεύουν τη σύσκεψη του Μιλάνου ενώ δεν κρίνεται αναγκαία η ρητή παραπομπή στη σύσκεψη αυτή. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει σαφώς από τα έγγραφα αυτά, οι τιμές που αναγράφονται σε αυτά συμπίπτουν απολύτως με τις συμφωνηθείσες κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε παρά να συμπεράνει ότι επρόκειτο για παρακολούθηση των συμπεριφορών που επιδείκνυαν στην αγορά τα μέλη της συμπράξεως όσον αφορά την αρχικώς συμφωνηθείσα τιμή του φθοριούχου αργιλίου.

- 107 Το γεγονός ότι οι διάφορες επαφές, τόσο στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου όσο και μεταγενέστερα, πραγματοποιήθηκαν εντός σχετικά μικρού χρονικού διαστήματος, δεν επηρεάζει το συμπέρασμα της Επιτροπής ως προς την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως. Προκειμένου να διαπιστωθεί ενιαία και διαρκής παράβαση δεν απαιτείται ελάχιστη χρονική διάρκεια ή ελάχιστος αριθμός πράξεων ή συναντήσεων, ωστόσο οι αυξημένες διάρκειες και συχνότητες μπορούν να ενισχύσουν τη διαπίστωση συνδρομής τέτοιας παραβάσεως. Το καθοριστικό στοιχείο είναι τα διάφορα στοιχεία να εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο, πράγμα που η Επιτροπή απέδειξε με την προσβαλλόμενη απόφαση. Εν προκειμένω, οι συμπεριφορές είχαν το ίδιο αντικείμενο, δηλαδή τη συμφωνία για την τιμή του φθοριούχου αργιλίου και την τήρηση της συμφωνίας αυτής από τους μετέχοντες στη σύμπραξη.
- 108 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε εν προκειμένω την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως.
- 109 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Γ– Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 27 του κανονισμού 1/2003

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 110 Η προσφεύγουσα εκτιμά ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση, παρέβη το άρθρο 27 του κανονισμού 1/2003 και παραβίασε τη θεμελιώδη αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας. Η προσβαλλόμενη απόφαση επιβάλλει κυρώσεις για γεγονότα και πραγματικά περιστατικά διαφορετικά από εκείνα που προσάφθηκαν στην προσφεύγουσα με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Οι απόκλιση αυτή προσέβαλε το δικαίωμα της προσφεύγουσας να προβάλλει λυσιτελώς την άποψή της στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές όσον αφορά τους αυτουργούς της παραβάσεως και τη διάρκειά της. Η γεωγραφική έκταση της παραβάσεως την οποία προσάπτει η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αισθητά ευρύτερη από το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των περιοριστικών πρακτικών που περιγράφονται με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Το γενικό πλαίσιο, η διάρθρωση και ο σκοπός της παραβάσεως που εκτίθεται με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν ανταποκρίνονται στην περιγραφή της παραβάσεως που περιλαμβάνει η ανακοίνωση των αιτιάσεων. Κατά την τελευταία, η προσφεύγουσα μετείχε σε σύνθετη και μακροχρόνια παράβαση, χαρακτηριζόμενη από ένα προπαρασκευαστικό στάδιο διμερών συναντήσεων και ένα οριστικό στάδιο μετά τη σύναψη συμφωνίας στην Ελλάδα στις 29 Ιουλίου 1999 κατά τη διάρκεια του οποίου συμφωνήθηκαν οι τιμές για το έτος 2000. Η σύσκεψη του Μιλάνου συνιστά, μαζί με τη σύσκεψη της Ελλάδας, το αποκορύφωμα της σύμπραξης καθόσον παρέσχε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καθορίσουν τις τιμές για το έτος 2001. Η Επιτροπή δεν βρήκε αποδεικτικά στοιχεία για καμία άλλη σύσκεψη της συμπράξεως κατά τη διάρκεια των ετών που ακολούθησαν τη σύσκεψη του Μιλάνου. Οι μεταγενέστερες επαφές περιορίστηκαν σε διμερείς ανταλλαγές πληροφοριών. Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν λαμβάνει υπόψη το προπαρασκευαστικό στάδιο και τη σύσκεψη της Ελλάδας, περιγράφει δε τη σύσκεψη του Μιλάνου ως την απαρχή άλλης παραβάσεως, η οποία ανέκυψε κατόπιν σειράς προγενέστερων γεγονότων, και διαπιστώνει ότι οι μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές κατέστησαν εφικτό στους μετέχοντες να επιβλέψουν την υλοποίηση της υποτιθέμενης συμφωνίας τους. Εκτός αυτού, η Επιτροπή στηρίχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση σε έγγραφα που δεν εξετάστηκαν στο πλαίσιο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Η προσφεύγουσα καταλήγει ότι οι αποκλίσεις μεταξύ της παραβάσεως την οποία προσάπτει η ανακοίνωση των αιτιάσεων και εκείνης για την οποία επιβάλλει κυρώσεις η προσβαλλόμενη απόφαση είναι τόσο σημαντικές ώστε η προσφεύγουσα μπόρεσε να λάβει γνώση των πραγματικών αιτιάσεων της Επιτροπής μόνο αφότου ανέγνωσε την προσβαλλόμενη απόφαση. Κατά τη διοικητική διαδικασία, η προσφεύγουσα δεν είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της σχετικά με τον πρωταρχικό ρόλο της συσκέψεως του Μιλάνου ή με τις μεταγενέστερες επαφές που υποτίθεται ότι την έθεσαν σε εφαρμογή. Η ανακοίνωση των αιτιάσεων αποτελεί επίσης πηγή σύγχυσης για την προσφεύγουσα όσον

αφορά τη γεωγραφική διάσταση της σύμπραξης. Η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε να τοποθετηθεί επί των νέων στοιχείων που οδήγησαν την Επιτροπή να επιλέξει τον χαρακτηρισμό της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως για μια παράβαση διαφορετική, στηριζόμενη σε επαφές ως προς τις οποίες η προσφεύγουσα δεν είχε τη δυνατότητα να εκφραστεί. Κατά τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας. Η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας είναι ακόμη σοβαρότερη καθόσον είναι σαφές ότι, σε περίπτωση που είχε καταστεί εφικτό στα εμπλεκόμενα μέρη να προβάλουν τα σχετικά επιχειρήματά τους, η έκβαση της διαδικασίας θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι διαφορετική.

- 111 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας. Συναφώς, το θεσμικό αυτό όργανο υπενθυμίζει τις εφαρμοστέες αρχές όσον αφορά την ανακοίνωση των αιτιάσεων στο πλαίσιο της τήρησης των δικαιωμάτων άμυνας. Συγκεκριμένα, η ανακοίνωση των αιτιάσεων πρέπει να περιέχει επαρκώς σαφή έκθεση των αιτιάσεων, έστω και συνοπτική, προκειμένου να μπορέσουν οι ενδιαφερόμενοι να λάβουν γνώση των συμπεριφορών που τους προσάπτει η Επιτροπή. Πάντως, η τελική απόφαση δεν απαιτείται κατ' ανάγκη να αποτελεί ακριβές αντίγραφο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, δεδομένου ότι η Επιτροπή πρέπει να είναι σε θέση να συνεκτιμά με την προσβαλλόμενη απόφαση τις απαντήσεις των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων.
- 112 Όσον αφορά τη διάρκεια και τον αριθμό των αυτουργών της παραβάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι πρέπει να είναι σε θέση να τροποποιεί την εκτίμησή της σχετικά με τη διάρκεια και τους μετέχοντες στην παράβαση, ειδικότερα δε όταν συντρέχει λόγος περιορισμού της έκτασης των προσαπτόμενων αιτιάσεων. Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η παράβαση διαπράχθηκε την περίοδο μεταξύ 12ης Ιουλίου 2000 και 31ης Δεκεμβρίου 2000 αντί για την περίοδο μεταξύ 30ής Ιουνίου 1997 και 31 Δεκεμβρίου 2001 στην οποία είχε καταλήξει με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Οι αποκλίσεις αυτές δεν συνεπάγονται προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας. Όσον αφορά τη γεωγραφική έκταση της συμπράξεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει την παγκόσμια εμβέλειά της, η οποία είχε αποδειχθεί ήδη με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και προέκυπτε σαφώς από τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου. Η προσφεύγουσα έλαβε γνώση της παγκόσμιας εμβέλειας της συμπράξεως και είχε τη δυνατότητα να τοποθετηθεί συναφώς κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Η Επιτροπή απορρίπτει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας όσον αφορά τη λογική και τη διάρθρωση της σύμπραξης. Όσον αφορά τη φύση της παραβάσεως, το θεσμικό αυτό όργανο επισημαίνει ότι τόσο η ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και η προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνουν ότι οι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό περιγραφόμενες δραστηριότητες παρουσιάζουν χαρακτηριστικά συμφωνιών «και/ή» εναρμονισμένων πρακτικών κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ και ότι η επίμαχη συμπεριφορά συνιστά ενιαία και διαρκή παράβαση. Εν συνεχεία, τα πραγματικά περιστατικά βάσει των οποίων διαπιστώθηκε η παράβαση ήταν γνωστά στην προσφεύγουσα η οποία είχε την ευκαιρία να εκθέσει την άποψή της στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από την προσφεύγουσα, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αγνοεί το προπαρασκευαστικό στάδιο και τη σύσκεψη της Ελλάδας ούτε διαπιστώνει ότι η σύσκεψη του Μιλάνου αποτελεί την απαραίτητη παραβάσεως προκύπτουσας «εκ του μη όντος». Εντούτοις, τα αποδεικτικά στοιχεία για την περίοδο πριν τη σύσκεψη του Μιλάνου δεν ήταν επαρκή. Επιπροσθέτως, η προσφεύγουσα είχε την ευκαιρία να εκφράσει την άποψή της σχετικά με τον πρωταρχικό ρόλο της συσκέψεως του Μιλάνου καθώς και με τις διμερείς επαφές που έλαβαν χώρα μετά τη σύσκεψη αυτή.
- 113 Όσον αφορά τα έγγραφα σχετικά με τις επαφές της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000 μεταξύ της Minmet και της προσφεύγουσας, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονταν στον φάκελο που διαβιβάστηκε στην προσφεύγουσα με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση στο πλαίσιο της απαντήσεως που έδωσε το θεσμικό αυτό όργανο στα επιχειρήματα με τα οποία η προσφεύγουσα αρνήθηκε την ύπαρξη συμφωνίας. Επιπλέον, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή επισήμανε ότι, μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, οι εταιρίες που εμπλέκονταν στη συμφωνία εξακολούθησαν να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την αγορά μέσω διμερών επαφών. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή εκτιμά ότι τα σχετικά με τη σύσκεψη του Μιλάνου στοιχεία αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμον τη

συμμετοχή της προσφεύγουσας στην παράβαση που περιγράφει τόσο η ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και η προσβαλλόμενη απόφαση, και ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι αποστασιοποιήθηκε από τη συμφωνία που συνάφθηκε κατά τη διάρκεια της συσκέψεως αυτής.

- 114 Ως εκ τούτου, ο πρώτος λόγος που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

α) Γενικά

- 115 Υπενθυμίζεται ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών που αφορούν την πολιτική του ανταγωνισμού συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την τήρηση της οποίας διασφαλίζουν τα δικαιοδοτικά όργανά της (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-534/07 P, Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-7415, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 116 Όπως γίνεται δεκτό κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει να παρέχεται στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, κατά τη διοικητική διαδικασία, η δυνατότητα να γνωστοποιήσει λυσιτελώς την άποψή της σχετικά με το υποστατό και την κρισιμότητα των προβαλλόμενων πραγματικών περιστατικών, καθώς και σχετικά με τα έγγραφα που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για να στηρίξει τη διαπίστωσή της ότι συντρέχει παράβαση της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 10, της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, σκέψη 21, και της 9ης Ιουλίου 2009, C-511/06 P, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-5843, σκέψη 88 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 117 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 αντανακλά την αρχή αυτή στο μέτρο που προβλέπει ότι στους εμπλεκόμενους αποστέλλεται ανακοίνωση των αιτιάσεων η οποία πρέπει να εκθέτει σαφώς όλα τα ουσιώδη στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας (βλ., συναφώς, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 67), ώστε οι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να αντιληφθούν ποιες ενέργειες τους προσάπτει η Επιτροπή και ποια αποδεικτικά στοιχεία έχει στη διάθεσή της (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψεις 315 και 316, και απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψεις 66 και 67), καθώς και να αμυνθούν λυσιτελώς προτού το θεσμικό αυτό όργανο εκδώσει οριστική απόφαση (βλ., συναφώς, απόφαση Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 107 ανωτέρω, σκέψεις 85 και 86). Η ανωτέρω επιταγή πληρούται όταν η συγκεκριμένη απόφαση δεν προσάπτει στους ενδιαφερομένους παραβάσεις διαφορετικές από εκείνες που παρατίθενται με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και λαμβάνει υπόψη μόνον τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να παράσχουν εξηγήσεις (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, σκέψη 109 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 118 Παρά ταύτα, η παράθεση των ουσιωδών στοιχείων στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή με την ανακοίνωση των αιτιάσεων μπορεί να γίνει συνοπτικά, η δε τελική απόφαση δεν χρειάζεται κατ' ανάγκη να αποτελεί αντίγραφο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ., συναφώς, απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 116 ανωτέρω, σκέψη 14), καθόσον η ανακοίνωση αυτή συνιστά προκαταρκτικό έγγραφο του οποίου οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις έχουν αμιγώς προσωρινό χαρακτήρα (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της

17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, British American Tobacco και Reynolds Industries κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 70). Ως εκ τούτου, είναι θεμιτό να πραγματοποιούνται προσθήκες στην ανακοίνωση των αιτιάσεων υπό το πρίσμα του υπομνήματος απαντήσεως των διαδίκων, των οποίων τα επιχειρήματα αποδεικνύουν ότι όντως άσκησαν τα δικαιώματά τους άμυνας. Η Επιτροπή μπορεί επίσης, ενόψει της διοικητικής διαδικασίας, να αναθεωρήσει ή να προσθέσει πραγματικά ή νομικά επιχειρήματα προς στήριξη των αιτιάσεων που διατύπωσε (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, T-86/95, Compagnie générale maritime κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1011, σκέψη 448, και της 22ας Οκτωβρίου 2002, T-310/01, Schneider Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-4071, σκέψη 438). Κατά συνέπεια, μέχρι την έκδοση τελικής αποφάσεως, η Επιτροπή μπορεί, ενόψει ιδίως των γραπτών ή προφορικών παρατηρήσεων των μερών, είτε να εγκαταλείψει ορισμένες ή ακόμη και όλες τις αιτιάσεις που αρχικά διατύπωσε εναντίον τους και να μεταβάλει έτσι τη θέση της υπέρ αυτών είτε, αντιθέτως, να αποφασίσει να προσθέσει νέες αιτιάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι θα παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διατυπώσουν συναφώς την άποψή τους (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-191/98, T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 115 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

119 Εκτός αυτού, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, προσβάλλονται τα δικαιώματα άμυνας οσάκις υφίσταται το ενδεχόμενο, λόγω παρατυπίας εκ μέρους της Επιτροπής, η κινηθείσα από αυτήν διοικητική διαδικασία να καταλήξει πιθανώς σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Η προσφεύγουσα επιχείρηση αποδεικνύει ότι έλαβε χώρα τέτοια προσβολή εφόσον αποδείξει επαρκώς όχι ότι η απόφαση της Επιτροπής θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά ότι θα μπορούσε να υποστηρίξει καλύτερα την άμυνά της αν δεν είχε διαπραχθεί η διαδικαστική πλημμέλεια, παραδείγματος χάρι ως εκ του ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για την άμυνά της έγγραφα στα οποία δεν της επετράπη η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-194/99 P, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10821, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 1ης Ιουλίου 2010, C-407/08 P, Knauf Gips κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-6375, σκέψη 28· βλ., επίσης, κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Οκτωβρίου 2009, C-141/08 P, Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2009, σ. I-9147, σκέψη 94).

120 Όσον αφορά ειδικότερα το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο, κατά πάγια νομολογία που αφορά την περίπτωση στην οποία απορρίπτεται αίτηση προσβάσεως σε συγκεκριμένο έγγραφο γίνεται δεκτό ότι αρκεί η επιχείρηση να αποδεικνύει ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το εν λόγω έγγραφο για την άμυνά της (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-109/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-10329, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην ίδια υπόθεση, Συλλογή 2011, σ. I-10329, σημείο 171 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· προπαρατεθείσες αποφάσεις Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψεις 74 και 75· Knauf Gips κατά Επιτροπής, σκέψη 119 ανωτέρω, σκέψη 23, και της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, σκέψεις 318 και 324). Δεν αποκείται στην επιχείρηση αυτή να αποδείξει ότι η επίμαχη παρατυπία θα επηρέαζε εις βάρος της την εξέλιξη της διαδικασίας και το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής, αλλ' αποκλειστικά ότι η παρατυπία ήταν σε θέση να επηρεάσει την έκβαση της διαδικασίας και το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011 Solvay κατά Επιτροπής, σημεία 179 και 181, καθώς και αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4235, σκέψη 81· της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-199/99 P, Corus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-11177, σκέψη 128· προπαρατεθείσες αποφάσεις Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, σκέψη 318, και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 74). Επομένως, σε περίπτωση μη γνωστοποιήσεως των εγγράφων, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν χρειάζεται να αποδείξει ότι η διοικητική διαδικασία θα είχε διαφορετική έκβαση αν τα επίμαχα έγγραφα είχαν καταστεί γνωστά (βλ. προπαρατεθείσες προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η

απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011 Solvay κατά Επιτροπής, σημείο 181 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και προπαρατεθείσα απόφαση Knauf Gips κατά Επιτροπής, σκέψη 119 ανωτέρω, σκέψη 28). Αρκεί η εν λόγω ενδιαφερόμενη επιχείρηση να αποδείξει το ενδεχόμενο, έστω και περιορισμένο, τα μη γνωστοποιηθέντα κατά τη διοικητική διαδικασία έγγραφα να μπορούσαν να αποβούν χρήσιμα για την άμυνά της (βλ. προπαρατεθείσες προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011 Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 181, και προπαρατεθείσα απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 131).

β) Εκτίμηση της υπό κρίση περιπτώσεως

Εισαγωγή

- 121 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι τα γεγονότα και τα πραγματικά περιστατικά τα οποία το θεσμικό αυτό όργανο θεώρησε ενοχοποιητικά με την προσβαλλόμενη απόφαση είναι διαφορετικά από τα αντίστοιχα της ανακοίνωσης των αιτιάσεων. Τούτο αφορά τους αυτουργούς και τη διάρκεια καθώς και τη γεωγραφική έκταση και τη περιγραφή της παραβάσεως. Επιπλέον, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε έγγραφα που δεν εξετάστηκαν με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν μπόρεσε να εκφράσει την άποψή της επί των ζητημάτων αυτών.

Επί της αιτιάσεως που αφορά τους μετέχοντες στη σύμπραξη και τη διάρκειά της

- 122 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας σχετικά με την απόκλιση ως προς τους αυτουργούς της παραβάσεως, επισημαίνεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή μείωσε τον αριθμό των μετεχόντων στην παράβαση σε σχέση με τον περιλαμβανόμενο στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Όπως υπομνήσθηκε με τις σκέψεις 117 και 118 ανωτέρω, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή μπορεί να προσαρμόζει την εκτίμησή της, και μάλιστα να την τροποποιεί, ειδικότερα λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Πάντως, το γεγονός ότι μια τρίτη επιχείρηση, πλην της προσφεύγουσας, αποτέλεσε αποδέκτη της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, αλλά όχι της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεν θίγει τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας. Επομένως, η Επιτροπή δεν προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας καθώς μείωσε τον αριθμό των αποδεκτών της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει επιπλέον ότι η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα προς στήριξη της άποψης αυτής.
- 123 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, επισημαίνεται ότι η διάρκεια στην οποία καταλήγει η προσβαλλόμενη απόφαση, δηλαδή η περίοδος μεταξύ 12 Ιουλίου και 31 Δεκεμβρίου 2000, είναι βραχύτερη από την αντίστοιχη της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, δηλαδή την περίοδο μεταξύ 30 Ιουνίου 1997 και 31 Δεκεμβρίου 2001. Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εκτίμησε ότι ορισμένα στοιχεία ήταν ενδεικτικά της λειτουργίας συμπαιγνιών στη βιομηχανία του φθοριούχου αργιλίου πριν τη σύσκεψη του Μιλάνου της 12ης Ιουλίου 2000, εντούτοις κατέληξε ότι δεν υπήρχαν κρίσιμες αποδείξεις για την εν λόγω προγενέστερη περίοδο (αιτιολογική σκέψη 73 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επομένως, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή μείωσε τη διάρκεια της παραβάσεως στηριζόμενη στην αποδεικτική ισχύ που απέδωσε στα αποδεικτικά στοιχεία, επισημαίνοντας ότι τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της αποδείκνυαν προδήλως την ύπαρξη συμπαιγνίας μόνον από τις 12 Ιουλίου 2000 και εντεύθεν, μαζί με τη σύσκεψη του Μιλάνου και τις αποδείξεις σχετικά με τη σύσκεψη αυτή και το περιεχόμενό της (αιτιολογικές σκέψεις 73 έως 76 και 144 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επομένως, το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θεωρεί ως απόδειξη της απαρχής της παραβάσεως τη σύσκεψη του Μιλάνου και όχι τη σύσκεψη της Ελλάδας της 29ης Ιουλίου 1999, όπως καταλήγει η ανακοίνωση των αιτιάσεων, συνιστά περιορισμό της διάρκειας της παραβάσεως που προσάπτει η Επιτροπή. Ο περιορισμός αυτός δεν συνιστά πρόσθετη αιτίαση, σε καμία δε περίπτωση δεν βλάπτει τα συμφέροντα της προσφεύγουσας.

Αντιθέτως, η μείωση της διάρκειας της παραβάσεως με την προσβαλλόμενη απόφαση σε σχέση με τη διάρκεια που διαπιστώνει η ανακοίνωση των αιτιάσεων είναι ευνοϊκή για την τελευταία και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί, καταρχήν, να βλάψει τα συμφέροντά της (προπαρατεθείσα απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψη 435). Τούτο ισοδυναμεί με μερική και επιτρεπτή υπέρ της προσφεύγουσας παραίτηση της Επιτροπής από αιτίαση (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 118 ανωτέρω, σκέψη 115).

- 124 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις επί της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, καθώς και επί των επισημάνσεων των σχετικών με τη μεγαλύτερη διάρκεια της παραβάσεως, η οποία καλύπτει και τη βραχύτερη περίοδο στην οποία κατέληξε η προσβαλλόμενη απόφαση. Κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα υποστήριξε μόνον ότι «η διάρκεια έπρεπε να περιοριστεί στην ημερομηνία κατά την οποία όντως έλαβαν χώρα οι ανταλλαγές πληροφοριών, δηλαδή τη 12η Ιουλίου 2000» (αιτιολογική σκέψη 168 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη της 245).
- 125 Επομένως, η Επιτροπή δεν προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας ούτε σε σχέση με τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπίστωσε με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τη γεωγραφική έκταση της συμπράξεως

- 126 Όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από τη γεωγραφική έκταση της συμπράξεως, αρκεί η διαπίστωση ότι η Επιτροπή, τόσο με την ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και με την προσβαλλόμενη απόφαση, εκτίμησε ότι η σύμπραξη είχε παγκόσμια εμβέλεια. Συγκεκριμένα, η γεωγραφική εμβέλεια της παραβάσεως χαρακτηρίζεται ως παγκόσμια τόσο με την παράγραφο 163 της ανακοίνωσης των αιτιάσεων όσο και με την αιτιολογική σκέψη 135 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 127 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, δεν υπάρχει απόκλιση μεταξύ ανακοίνωσης των αιτιάσεων και προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως. Επιπλέον, η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της όσον αφορά τη διαπίστωση της ανακοίνωσης των αιτιάσεων περί παγκόσμιας εμβέλειας της συμπράξεως. Κατά συνέπεια, συνάγεται ότι, ως προς το ζήτημα αυτό, δεν συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τη λογική και τη διάρθρωση της συμπράξεως και από τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000

i) Εισαγωγή

- 128 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η παράβαση που περιγράφεται με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν ανταποκρίνεται προς την περιγραφόμενη με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, ειδικότερα όσον αφορά το «γενικό πλαίσιο», τη «διάθρωση» και τον «σκοπό» της.
- 129 Πάντως, τα ουσιώδη στοιχεία των πραγματικών περιστατικών τα οποία έλαβε υπόψη η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση προς στήριξη της διαπίστωσης σχετικά με την ύπαρξη παραβάσεως ανταποκρίνονται προς εκείνα που περιλαμβάνει η ανακοίνωση των αιτιάσεων. Επομένως, τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά ήταν γνωστά στην προσφεύγουσα, αυτή δε είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της συναφώς κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας (βλ. παράγραφοι 62 έως 70 της απαντήσεως της προσφεύγουσας στην ανακοίνωση των αιτιάσεων). Κατά συνέπεια, η σύσκεψη του Μιλάνου και ο σημαντικός της ρόλος είχαν ήδη υπογραμμιστεί επαρκώς με την ανακοίνωση των αιτιάσεων (βλ. παράγραφοι 103 έως 116, 151, 163 έως 165, 200 της ανακοίνωσης των αιτιάσεων). Με

το σημείο 16 του δικογράφου της προσφυγής, η ίδια η προσφεύγουσα παραθέτει την ανακοίνωση των αιτιάσεων για να τονίσει ότι η σύμπραξη του Μιλάνου, μαζί με τη σύσκεψη της Ελλάδας, συνιστούσε το «αποκορύφωμα της σύμπραξης».

- 130 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή στήριξε την προσβαλλόμενη απόφαση σε έγγραφα που δεν είχαν εξετασθεί με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, ειδικότερα τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000. Κατά τη διοικητική διαδικασία, η προσφεύγουσα δεν είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές.

ii) Επί του περιεχομένου της ανακοινώσεως των αιτιάσεων

- 131 Με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι επαφές άρχισαν το 1997 (παράγραφοι 76 επ.) και μνημόνευσε μια σύσκεψη διεξαχθείσα στην Ελλάδα στις 29 Ιουλίου 1999 (παράγραφοι 85 επ.) καθώς και «μεταγενέστερες συσκέψεις» (παράγραφοι 92 επ.) αλλά και τη σύσκεψη του Μιλάνου (παράγραφοι 103 επ.). Στο τμήμα της ανακοινώσεως των αιτιάσεων όπου περιγράφονται τα πραγματικά περιστατικά σχετικά με την εφαρμογή της συμπράξεως απαριθμούνται επαφές μεταξύ των μελών της συμπράξεως, στις οποίες περιλαμβάνονται και ορισμένες μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι «μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, οι επιχειρήσεις που εμπλέκονταν στη συναφθείσα συμφωνία εξακολούθησαν μέσω διμερών επαφών να ανταλλάσσουν πληροφορίες σε σχέση με την αγορά του φθοριούχου αργιλίου» (παράγραφος 117). Συναφώς, το θεσμικό αυτό όργανο παραπέμπει ρητώς σε ορισμένες επαφές της 25ης Οκτωβρίου 2000, σε επαφές καθ' όλη τη διάρκεια του 2001, σε μια συνδιάσκεψη που διοργανώθηκε μεταξύ 17ης και 21ης Φεβρουαρίου 2012, σε μια άλλη συνδιάσκεψη στο Σαν Ντιέγκο της Καλιφόρνια (Ηνωμένες Πολιτείες) στις 6 Μαρτίου 2003 καθώς και σε ορισμένες επαφές του Ιανουαρίου του 2004 και της 21ης Ιανουαρίου 2005 (παράγραφοι 118 έως 123). Εκτός αυτού, η Επιτροπή επισήμανε ότι η σύμπραξη είχε τεθεί σε εφαρμογή, πράγμα το οποίο επρόκειτο να λάβει υπόψη στο πλαίσιο εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως (παράγραφος 227).

- 132 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση είχε αρχίσει στις 30 Ιουνίου 1997, ημερομηνία διεξαγωγής της συσκέψεως στη Σούσα (Τυνησία), και είχε ενταθεί από τη σύσκεψη που διεξήχθη στην Ελλάδα στις 29 Ιουλίου 1999, «ημερομηνία συνάψεως και θέσεως σε ισχύ της οριστικής συμφωνίας σχετικά με την αύξηση των τιμών για τις πωλήσεις το 2000» καθώς και ότι στις 12 Ιουλίου 2000 είχε συναφθεί ανάλογη συμφωνία στο Μιλάνο σχετική με τις τιμές πωλήσεως για το 2001. Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνήγαγε ότι η παράβαση είχε συνεχιστεί, στην περίπτωση της Fluorsid, της προσφεύγουσας και της IQM, «τουλάχιστον έως τις 31 Δεκεμβρίου 2001», η δε καταληκτική ημερομηνία εφαρμογής της συμφωνίας αυτής συμπίπτει με τη λήξη της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι πωλήσεις τις οποίες αφορά η συμφωνία (παράγραφος 216).

iii) Επί του περιεχομένου της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 133 Με τις αιτιολογικές σκέψεις 155 και 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή μνημονεύει «διμερείς επαφές κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου του 2000», ειδικότερα εκείνες της 25ης Οκτωβρίου και της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000. Οι επαφές αυτές αποδεικνύουν την παρακολούθηση εφαρμογής της συμφωνίας που είχε συναφθεί στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου. Με την αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή παραπέμπει εκ νέου στα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 όσον αφορά την εφαρμογή της συμπράξεως στο πλαίσιο καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου. Το θεσμικό αυτό όργανο επισημαίνει ότι συνεκτίμησε τον βαθμό εφαρμογής της συμπράξεως προκειμένου να καθορίσει το ποσοστό της αξίας επί των αγορών που έπρεπε να λάβει υπόψη και παραπέμπει μεταξύ άλλων στις αιτιολογικές σκέψεις 154 έως 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

134 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, με την προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση διήρκεσε τουλάχιστον κατά την περίοδο από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 (αιτιολογικές σκέψεις 241 και 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά το γράμμα της αιτιολογικής σκέψης 146 της προσβαλλομένης αποφάσεως, «οι συμβάσεις προμήθειας τίθενται υπό διαπραγμάτευση εκ των προτέρων κατά την περίοδο που αρχίζει εντός του δευτέρου εξαμήνου κάθε ημερολογιακού έτους και λήγει κατά το τέλος του ίδιου αυτού ημερολογιακού έτους ή κατά τη διάρκεια του πρώτου πενταμήνου του επόμενου ημερολογιακού έτους». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έκρινε ότι, σύμφωνα με την πρακτική του τομέα του φθοριούχου αργιλίου, οι τιμές καθορίζονται εκ των προτέρων για το επόμενο οικονομικό έτος.

135 Τέλος, διευκρινίζεται ότι τα έγγραφα σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές, στις οποίες περιλαμβάνονται και εκείνες της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, δεν μνημονεύονται στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως.

iv) Εκτίμηση

– Επί της προσβάσεως στα επίμαχα έγγραφα κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας

136 Η ανακοίνωση των αιτιάσεων παραπέμπει σε έγγραφα σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές, οι οποίες μνημονεύονται στη σκέψη 131 ανωτέρω. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι δεν περιέχει ρητή μνεία στα έγγραφα που αφορούν τις διμερείς επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, στις οποίες αντιθέτως παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση.

137 Εντούτοις, τα έγγραφα αυτά σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 περιλαμβάνονταν στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής, η οποία τα ανακοίνωσε στους μετέχοντες στη διοικητική διαδικασία, και επομένως και στην προσφεύγουσα, κατά τον χρόνο αποστολής της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να ασκήσουν τα δικαιώματά τους άμυνας και προσβάσεως στον φάκελο. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα διέθετε πρόσβαση στο σύνολο των εν λόγω εγγράφων. Ως εκ τούτου, η κατάσταση εν προκειμένω διαφέρει αισθητά από τις περιπτώσεις άρνησης πρόσβασης στον φάκελο ή σε ορισμένα έγγραφα, ως προς τις οποίες η νομολογία έχει αναγνωρίσει ότι συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Συγκεκριμένα, δεν αμφισβητείται ότι, αφενός, στις προσφεύγουσες χορηγήθηκε πλήρης πρόσβαση στον φάκελο, ακόμα και στα έγγραφα που αφορούσαν τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 και ότι, αφετέρου, η ανακοίνωση των αιτιάσεων έκανε ρητή αναφορά, έστω και με γενικούς όρους, στις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές.

– Επί της σημασίας των επίμαχων εγγράφων για την εκτίμηση της εφαρμογής της παραβάσεως

138 Τόσο από τις διμερείς επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 που δεν μνημονεύονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και από εκείνες που αναφέρονται ρητώς στην εν λόγω ανακοίνωση προκύπτει ότι η προσφεύγουσα εμπλεκόταν στη σύμπραξη και στη θέση της εφαρμογή μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου. Ως προς το σημείο αυτό πάντως αρκούσε η Επιτροπή να έχει στηρίξει την περιλαμβανόμενη στην ανακοίνωση των αιτιάσεων εκτίμησή της σχετικά με την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως και τη θέση της σε εφαρμογή σε διάφορα στοιχεία, στα οποία καταλέγονται η σύσκεψη του Μιλάνου και οι μεταγενέστερες αυτής διμερείς και πολυμερείς επαφές, μεταξύ άλλων μια επαφή του Οκτωβρίου 2000. Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά στοιχεία που παραθέτει η ανακοίνωση των αιτιάσεων ήταν από μόνα τους επαρκή ώστε να προειδοποιηθούν οι προσφεύγουσες για το ενδεχόμενο να τα χρησιμοποιήσει η Επιτροπή εναντίον τους ως ενοχοποιητικά αποδεικτικά μέσα. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές που αναφέρονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, τα έγγραφα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 δεν συνιστούσαν αναγκαία στοιχεία για να αποδειχθεί η διαρκής παράβαση και η θέση της σε εφαρμογή. Ως εκ τούτου, με την αιτιολογική σκέψη 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ειδικότερα δε με την υποσημείωση 128, η Επιτροπή παραπέμπει και στην επαφή της 25ης Οκτωβρίου 2000, η οποία είχε ήδη μνημονευθεί στην παράγραφο 118 της

ανακοίνωσης των αιτιάσεων. Κατά συνέπεια, τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 δεν ήταν, αυτά καθαυτά, καθοριστικά για τη διαμόρφωση του συμπεράσματος στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεδομένου ότι, βάσει άλλων αποδεικτικών στοιχείων, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων είχε ήδη διαπιστωθεί τόσο η διαρκής παράβαση όσο και η εφαρμογή της πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2000.

139 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, όπως επιβεβαιώθηκε και με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 119 ανωτέρω, τα δικαιώματα άμυνας προσβάλλονται όταν υφίσταται το ενδεχόμενο, λόγω παρατυπίας εκ μέρους της Επιτροπής, δηλαδή, εν προκειμένω, λόγω μη παραπομπής στα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, η κινηθείσα διοικητική διαδικασία να καταλήξει πιθανώς σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

140 Διαπιστώνεται όμως ότι τούτο δεν ισχύει εν προκειμένω.

141 Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε με τη σκέψη 137 ανωτέρω, η προσφεύγουσα είχε πλήρη πρόσβαση στα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, χωρίς να κατορθώσει να αντλήσει από αυτά οποιοδήποτε απαλλακτικό στοιχείο, ούτε κατά τη διοικητική ούτε κατά την ένδικη διαδικασία. Επιπροσθέτως, κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα παραιτήθηκε ακόμα και από το να τοποθετηθεί επί των μεταγενέστερων της συσκέψεως του Μιλάνου επαφών που μνημονεύονταν ρητώς στην ανακοίνωση των αιτιάσεων (παράγραφοι 117 έως 123 της ανακοίνωσης των αιτιάσεων). Ομοίως, κατά την ένδικη διαδικασία, η προσφεύγουσα δεν διευκρίνισε αλλ' ούτε και τεκμηρίωσε την άποψή της ότι η έλλειψη ρητής αναφοράς στα έγγραφα αυτά με την ανακοίνωση των αιτιάσεων έθιξε την αποτελεσματικότητα της άμυνάς της κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και ότι θα μπορούσε να έχει αμυνθεί αποτελεσματικότερα αν είχε συγκεκριμένη ενημέρωση, κατά το στάδιο αυτό, για την πρόθεση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει, με την προσβαλλόμενη απόφαση, τα έγγραφα της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 ως ενοχοποιητικά στοιχεία της συμμετοχής της στην παράβαση και στην εφαρμογή της. Αντιθέτως, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου των εγγράφων αυτών καθώς και του γεγονότος ότι η προσφεύγουσα είχε πλήρη γνώση τους, συνάγεται ότι η τελευταία δεν απέδειξε ότι θα μπορούσε να αντλήσει απαλλακτικά στοιχεία από τα επίμαχα έγγραφα ως προς την ύπαρξη συμφωνίας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό και την εφαρμογή της. Συναφώς, διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη –στο πλαίσιο εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως για τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου– τις συνέπειες της επίμαχης παραβάσεως. Επομένως, η προσφεύγουσα δεν ήταν σε θέση να αποδείξει ότι η έλλειψη ενημέρωσής της με την ανακοίνωση των αιτιάσεων για την πρόθεση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει τα επίμαχα έγγραφα ως ενοχοποιητικά στοιχεία ήταν ικανή να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα της άμυνάς της και, ως εκ τούτου, την εκτίμηση στην οποία θα είχε καταλήξει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 120 ανωτέρω, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 120 ανωτέρω, σκέψη 80).

– Επί της σημασίας των επίμαχων εγγράφων για την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως

142 Τόσο με την ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και με την προσβαλλόμενη απόφαση, η εκτίμηση ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως δεν στηρίχθηκε στις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000. Ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, η προσβαλλόμενη απόφαση ουδόλως διαφέρει από την ανακοίνωση των αιτιάσεων, σύμφωνα με την οποία η διάρκεια που είχε αποδειχθεί όσον αφορά ειδικά την προσφεύγουσα υπερέβαινε επίσης χρονικά τη σύσκεψη του Μιλάνου, δηλαδή εκτεινόταν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001. Ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα ήταν απολύτως σε θέση να αντιληφθεί τη χρησιμότητα που παρουσίαζαν για τον καθορισμό της διάρκειας της παραβάσεως τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούσαν τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές μεταξύ των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και τα οποία περιλαμβάνονταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και στην προσβαλλόμενη απόφαση, αυτή δε τη διάρκεια της παραβάσεως η Επιτροπή τη συνήγαγε κατ' ουσίαν

από την πρακτική του τομέα του φθοριούχου αργιλίου, σύμφωνα με την οποία οι τιμές καθορίζονται εκ των προτέρων για την επόμενη εταιρική χρήση. Λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική αυτή, βασίμως έκρινε η Επιτροπή, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που μνημονεύονταν ρητώς στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ότι το σύνολο του κρίσιμου εξαμήνου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001 περιλαμβανόταν στη διάρκεια της παραβάσεως. Συναφώς, είναι άνευ σημασίας η πρόσθετη παραπομπή της προσβαλλομένης αποφάσεως στα έγγραφα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000.

- 143 Διευκρινίζεται επιπλέον ότι η διάρκεια στην οποία κατέληξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αποτελεί την ελάχιστη διάρκεια για μια παράβαση, δεδομένου ότι οι μικρότερες του εξαμήνου περίοδοι λογίζονται ως έξι μήνες και ότι ο πολλαπλασιαστικός συντελεστής που εφαρμόζεται στο βασικό ποσό του προστίμου είναι 0,5 σε αμφότερες τις περιπτώσεις. Επομένως, ακόμα και αν υποθεθεί ότι η διάρκεια της παραβάσεως περιορίστηκε στη σύσκεψη του Μιλάνου και μόνον, χωρίς να συνεκτιμηθούν τα αποτελέσματα της συμφωνίας που συνάφθηκε στο πλαίσιο της εν λόγω συσκέψεως καθώς και οι μεταγενέστερες αυτής επαφές, ο συντελεστής της διάρκειας για τον καθορισμό του προστίμου θα ήταν ο ίδιος.

ν) Συμπέρασμα

- 144 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας. Ο πρώτος λόγος πρέπει κατά συνέπεια να απορριφθεί.

Δ– Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 και από παραβίαση των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 σχετικά με τον καθορισμό του ποσού του προστίμου

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 145 Καταρχάς, επισημαίνεται ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά περίπτωση εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006.
- 146 Ο λόγος αυτός υποδιαιρείται, κατ' ουσίαν, σε τρία σκέλη, που αφορούν, πρώτον, παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, δεύτερον, εσφαλμένη εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 σχετικά με τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων και, τρίτον, εσφαλμένο καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου καθώς και του πρόσθετου ποσού.
- 147 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθούν οι γενικές αρχές που διέπουν τον καθορισμό του ποσού των προστίμων.
- 148 Κατά το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, για τον καθορισμό του ύψους του προς επιβολή προστίμου για παραβάσεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παραβάσεως.
- 149 Κατά πάγια νομολογία, η σοβαρότητα των παραβιάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού πρέπει να αποδεικνύεται βάσει ικανού αριθμού στοιχείων όπως είναι, μεταξύ άλλων, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιο της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, τούτο δε χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 241· απόφαση Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 115 ανωτέρω, σκέψη 54, και απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P και C-137/07 P, Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-8681, σκέψη 91).

- 150 Η νομολογία έχει δεχτεί ότι, για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια των παραβάσεων, καθώς και όλα τα στοιχεία που προσφέρονται για την εκτίμηση της σοβαρότητάς τους, όπως η συμπεριφορά της κάθε επιχειρήσεως, η λειτουργία καθεμίας από αυτές κατά τον καθορισμό των εναρμονισμένων πρακτικών, το όφελος που μπόρεσαν να αντλήσουν από τις πρακτικές αυτές, το μέγεθός τους και η αξία των εμπορευμάτων που αφορά η σύμπραξη, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις τέτοιου είδους για την [Ευρωπαϊκή Ένωση] (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-386/10 P, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-13085, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 151 Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει επίσης ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και αντικειμενικά στοιχεία όπως το περιεχόμενο και η διάρκεια των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορών, ο αριθμός και η έντασή τους, η έκταση της επηρεασθείσας αγοράς και η επιδείνωση που υπέστη η δημόσια οικονομική τάξη. Στην ανάλυση πρέπει επίσης να συνεκτιμώνται το σχετικό μέγεθος των ευθυνόμενων επιχειρήσεων και το μερίδιο της αγοράς που κατέχουν, καθώς και η τυχόν καθ' υποτροπή υιοθέτηση τέτοιων συμπεριφορών (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 152 Ο μεγάλος αυτός αριθμός των συνεκτιμώμενων στοιχείων επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να προβαίνει σε διεξοδικό έλεγχο των περιστάσεων της παραβάσεως (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 58).
- 153 Προς εξασφάλιση της διαφάνειας και του αντικειμενικού χαρακτήρα των αποφάσεων με τις οποίες καθορίζει πρόστιμα λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού, η Επιτροπή εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων (παράγραφος 3 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006). Με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, το θεσμικό αυτό όργανο γνωστοποιεί υπό ποιες συνθήκες θα λαμβάνει υπόψη τις διάφορες περιστάσεις της παραβάσεως, καθώς και τις συνέπειες που τούτο μπορεί να έχει για τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 59).
- 154 Οι κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, περιέχουν κανόνα συμπεριφοράς που υποδεικνύει την ακολουθητέα τακτική από την οποία η διοίκηση δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προσδιορίσει λόγους που να συνάδουν με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, αρκούνται στην περιγραφή της μεθόδου που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για να ελέγξει την παράβαση και των κριτηρίων που το θεσμικό αυτό όργανο οφείλει να λαμβάνει υπόψη για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 150 ανωτέρω, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 155 Πράγματι, οι κατευθυντήριες γραμμές είναι ένα μέσο που αποβλέπει στο να διευκρινισθούν, τηρουμένου του δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος, τα κριτήρια που προτίθεται να εφαρμόσει η Επιτροπή στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό των προστίμων την οποία της απονέμει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003. Οι κατευθυντήριες γραμμές δεν συνιστούν τη νομική βάση της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, καθόσον αυτή στηρίζεται στον κανονισμό 1/2003, καθορίζουν ωστόσο, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, τη μέθοδο την οποία δεσμεύτηκε να ακολουθεί η Επιτροπή για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων που επιβλήθηκαν με την απόφαση αυτή και κατοχυρώνουν, κατά συνέπεια, την ασφάλεια δικαίου των επιχειρήσεων (απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 149 ανωτέρω, σκέψεις 209 έως 213, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-5169, σκέψεις 219 και 223).
- 156 Επομένως, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως κανόνας δικαίου τον οποίο οφείλει να τηρεί σε κάθε περίπτωση η διοίκηση, πλην όμως περιέχουν κανόνα συμπεριφοράς που υποδεικνύει την ακολουθητέα τακτική, από την οποία η διοίκηση δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προβάλλει δικαιολογητικούς λόγους, άλλως υπάρχει

κίνδυνος προσβολής των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της ίσης μεταχείρισης (απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 149 ανωτέρω, σκέψεις 209 και 210, και της 18ης Μαΐου 2006, C-397/03 P, Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-4429, σκέψη 91).

- 157 Κατά την παράγραφο 5 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, όπως αυτές εφαρμόζονται στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή πρέπει να βασίζεται, κατά τον υπολογισμό των ποσών των προστίμων, στην αξία των πωλήσεων προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση. Η διάρκεια της παραβάσεως πρέπει επίσης να συνεκτιμάται ως σημαντικό στοιχείο. Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων σε σχέση με την παράβαση και τη διάρκειά της αντικατοπτρίζει την οικονομική σημασία της παραβάσεως καθώς και το σχετικό βάρος κάθε επιχειρήσεως που μετείχε στην παράβαση. Κατά την παράγραφο 6 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η αναφορά στα στοιχεία αυτά είναι ενδεικτική για την τάξη μεγέθους του ποσού του προστίμου, αλλά δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως βάση «αυτόματης και αριθμητικής μεθόδου υπολογισμού».
- 158 Κατά τις παραγράφους 10 και 11 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, στο πλαίσιο υπολογισμού του προστίμου, η Επιτροπή καθορίζει για κάθε επιχείρηση ένα βασικό ποσό το οποίο μπορεί να αναπροσαρμόζει.
- 159 Δυνάμει των παραγράφων 12 και 13 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, το βασικό ποσό καθορίζεται σε συνάρτηση με την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποίησε η επιχείρηση στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ, κατά κανόνα κατά τη διάρκεια του τελευταίου πλήρους οικονομικού έτους της συμμετοχής της στην παράβαση, και με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα. Κατά την παράγραφο 15 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η Επιτροπή πρέπει να χρησιμοποιεί «τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία».
- 160 Η παράγραφος 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 προβλέπει τα ακόλουθα:
- «Όταν η γεωγραφική έκταση μιας παραβάσεως υπερβαίνει τα όρια του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)] (για παράδειγμα, στην περίπτωση των παγκόσμιων καρτέλ), οι σχετικές πωλήσεις των επιχειρήσεων εντός του ΕΟΧ ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν κατάλληλα τη βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδίως στην περίπτωση παγκόσμιων συμφωνιών κατανομής αγορών.
- Στις περιπτώσεις αυτές, με στόχο να αντικατοπτρίζεται τόσο το συνολικό μέγεθος των εν λόγω πωλήσεων εντός του ΕΟΧ όσο και η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση, η Επιτροπή θα μπορεί να εκτιμήσει τη συνολική αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση στον σχετικό γεωγραφικό χώρο (ευρύτερο του ΕΟΧ), να προσδιορίσει το μερίδιο των πωλήσεων που αντιστοιχεί σε κάθε επιχείρηση που συμμετέχει στην παράβαση στην εν λόγω αγορά και να εφαρμόσει το ποσοστό αυτό στις συνολικές πωλήσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στο εσωτερικό του ΕΟΧ. Το αποτέλεσμα θα χρησιμοποιείται ως αξία των πωλήσεων με σκοπό τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου.»
- 161 Δυνάμει της παραγράφου 19 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, το βασικό ποσό του προστίμου συνδέεται με ορισμένο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων, το οποίο καθορίζεται σε συνάρτηση με τον βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως, πολλαπλασιασμένο με τον αριθμό των ετών της παραβάσεως. Κατά την παράγραφο 20 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η εκτίμηση της σοβαρότητας γίνεται κατά περίπτωση για κάθε είδος παραβάσεως, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών συνθηκών της υπόθεσης. Η παράγραφος 21 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 ορίζει ότι, κατά γενικό κανόνα, το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη θα μπορεί να ανέλθει έως το 30 % της αξίας των πωλήσεων.

2. Επί του πρώτου σκέλους που αντλείται από παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

- 162 Επισημαίνεται ότι, με τον τίτλο του τρίτου λόγου της ακυρώσεως, η προσφεύγουσα κάνει επίσης λόγο για παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης σε σχέση με τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, χωρίς ωστόσο να αναπτύσσει περαιτέρω ή να τεκμηριώνει το επιχείρημα αυτό στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας που προβάλλει προς στήριξη του λόγου αυτού.
- 163 Δυνάμει του άρθρου 21, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να μνημονεύει το αντικείμενο της διαφοράς και να περιέχει συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Ανεξαρτήτως οποιουδήποτε ζητήματος ορολογίας, η μνεία αυτή πρέπει να είναι αρκούντως σαφής και ακριβής ώστε να καθίσταται δυνατό στον καθού να προετοιμάσει την άμυνά του και στο Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο του. Κατά πάγια νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο υποχρεούται να απορρίπτει ως απαράδεκτο κάθε αίτημα του δικογράφου της προσφυγής που του προβάλλεται, εφόσον τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται το αίτημα αυτό δεν προκύπτουν κατά τρόπο εύλογο και κατανοητό από το κείμενο του ίδιου του δικογράφου της προσφυγής (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2006, C-214/05 P, Rossi κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2006, σ. I-7057, σκέψη 37· διάταξη της 13ης Μαρτίου 2007, C-150/06 P, Arizona Chemical κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευτεί στη Συλλογή, σκέψη 45, και απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 2010, C-480/09 P, AceaElectrabel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-13335, σκέψη 28).
- 164 Ειδικότερα, μολονότι αρκεί η προβολή των λόγων ακυρώσεως με αναφορά στην ουσία τους και όχι τον νομικό χαρακτηρισμό τους, τούτο ωστόσο ισχύει υπό τον όρο ότι οι λόγοι αυτοί συνάγονται από το δικόγραφο της προσφυγής με αρκετή σαφήνεια. Επιπλέον, η αφηρημένη επίκληση των λόγων ακυρώσεως δεν ικανοποιεί τις ανωτέρω υπομνησθείσες επιταγές, δεδομένου ότι το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να διευκρινίζει επακριβώς το περιεχόμενο των προβαλλόμενων λόγων. Οι ελάχιστες αυτές απαιτήσεις δεν ικανοποιούνται από ένα δικόγραφο που δεν περιέχει αιτιολογικό, έστω συνοπτικό, και προβαλλόμενους λόγους ή νομικά στοιχεία που να είναι σε θέση να καταστήσουν δυνατό στον καθού να εκτιμήσει τους λόγους στους οποίους ο προσφεύγων στηρίζει την προσφυγή του ή να αντιληφθεί πώς μπορούν να τεκμηριωθούν τα αιτήματά του (αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Νοεμβρίου 1997, T-224/95, Tremblay κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2215, σκέψη 79, και της 26ης Μαρτίου 2010, T-577/08, Proges κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψεις 19 έως 21).
- 165 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα αρκέστηκε στο να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, χωρίς ωστόσο να αποσαφηνίσει έστω και συνοπτικά το σκέλος αυτό, το εν λόγω σκέλος πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

3. Επί του δεύτερου σκέλους, που αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 σε σχέση με τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 166 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ναι μεν η αξία των πωλήσεων της υπολογίστηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 18 των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, αλλά ότι η Επιτροπή διέπραξε δύο σφάλματα κατά την εφαρμογή της παραγράφου αυτής. Πρώτον, με την αιτιολογική σκέψη 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών για το 2000 υπολογίστηκε στα 34 339 694 ευρώ, πράγμα που είχε ανακοινώσει η προσφεύγουσα με την από 30 Οκτωβρίου 2006 απάντησή της. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι αυτό το αριθμητικό στοιχείο δεν αποτελεί το καλύτερο διαθέσιμο στοιχείο κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στις 25 Απριλίου 2008, η προσφεύγουσα προσκόμισε ελεγμένα στοιχεία

κατόπιν ρητής αιτήσεως της Επιτροπής, σύμφωνα με τα οποία ο κύκλος εργασιών της προσφεύγουσας για το έτος 2000 ανερχόταν στα 32 368 925 ευρώ, ποσό το οποίο όφειλε να έχει χρησιμοποιήσει η Επιτροπή δυνάμει της παραγράφου 15 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006. Δεύτερον, η Επιτροπή δεν εφάρμοσε ορθά την παράγραφο 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006. Το θεσμικό αυτό όργανο προέβη σε εκτίμηση του ποσοστού των πωλήσεων κάθε επιχειρήσεως σε γεωγραφικό τομέα ευρύτερο του ΕΟΧ σε σχέση με τις πωλήσεις των μετεχόντων στη σύμπραξη. Η εκτίμηση αυτή έπρεπε να έχει πραγματοποιηθεί σε σχέση με τις πωλήσεις του συνόλου των δραστηριοποιούμενων στην αγορά του φθοριούχου αργιλίου λοιπών επιχειρήσεων. Τέλος, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι, αν η Επιτροπή είχε χρησιμοποιήσει τα ελεγμένα αριθμητικά στοιχεία, που ήταν μειωμένα σε σχέση με εκείνα που ελήφθησαν τελικώς υπόψη, και αν είχε εφαρμόσει ορθώς την παράγραφο 18, θα είχε καταλήξει σε ποσοστό μικρότερο του περιλαμβανόμενου στην προσβαλλόμενη απόφαση 28,5 %.

- 167 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων που προβάλλει η προσφεύγουσα και ζητεί την απόρριψη του εν λόγω τρίτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως.
- 168 Επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, η προσφεύγουσα διαφωνεί με το βασικό ποσό που καθόρισε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, αμφισβητώντας τόσο την αξία των πωλήσεων που διαπίστωσε το θεσμικό αυτό όργανο όσο και τη σοβαρότητα της παραβάσεως. Εντούτοις, η προσφεύγουσα δεν θέτει εν αμφιβόλω τη διάρκεια της παραβάσεως ούτε τις προσαρμογές του βασικού ποσού.
- 169 Το σκέλος αυτό υποδιαιρείται σε δύο τμήματα που αφορούν, αφενός, τη χρήση εσφαλμένων αριθμητικών στοιχείων πωλήσεων για τον υπολογισμό των προστίμων και, αφετέρου, εσφαλμένη εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 στο μέτρο που δεν συνεκτιμήθηκαν οι πωλήσεις άλλων επιχειρήσεων που δεν μετείχαν στη σύμπραξη.

β) Επί των κύκλων εργασιών που χρησιμοποίησε η Επιτροπή

- 170 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε ανακριβή αριθμητικά στοιχεία πωλήσεων για τον υπολογισμό των προστίμων.
- 171 Όσον αφορά το βασικό ποσό, οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006 προβλέπουν ότι το ποσό αυτό καθορίζεται σε συνάρτηση με την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση και με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα, στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ και κατά κανόνα κατά τη διάρκεια του τελευταίου πλήρους οικονομικού έτους της συμμετοχής της στην παράβαση (παραγράφοι 12 και 13 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006). Προς τούτο, η Επιτροπή πρέπει να χρησιμοποιεί τα «καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία» (παράγραφος 15 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006).
- 172 Όταν η γεωγραφική έκταση μιας παραβάσεως υπερβαίνει τα όρια του ΕΟΧ, για παράδειγμα στην περίπτωση των παγκόσμιων καρτέλ, όπως ισχύει εν προκειμένω, η παράγραφος 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 επισημαίνει ότι οι σχετικές πωλήσεις των επιχειρήσεων εντός του ΕΟΧ ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν κατάλληλα τη βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση, πράγμα που μπορεί να ισχύει ιδίως στην περίπτωση παγκόσμιων συμφωνιών κατανομής αγορών. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή μπορεί να εκτιμήσει τη συνολική αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση στον ευρύτερο του ΕΟΧ σχετικό γεωγραφικό χώρο, να προσδιορίσει το μερίδιο των πωλήσεων που αντιστοιχεί σε κάθε επιχείρηση που συμμετέχει στην παράβαση στην εν λόγω αγορά και να εφαρμόσει το ποσοστό αυτό στις συνολικές πωλήσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στο εσωτερικό του ΕΟΧ.

- 173 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα είχε προσκομίσει, με έγγραφο της 30ής Οκτωβρίου 2006, αριθμητικά στοιχεία για τα έτη από το 1997 έως το 2005 σχετικά με τις πωλήσεις της σε φθοριούχο αργίλιο τόσο σε παγκόσμια κλίμακα όσο και εντός του ΕΟΧ, και με έγγραφο της 25ης Απριλίου 2008 για τα έτη 1999, 2000 και 2001. Με το έγγραφο της 25ης Απριλίου 2008 επισημαίνεται επίσης η τιμή μετατροπής του τυνησιακού δηναρίου σε ευρώ για τα αναγραφόμενα έτη, συμπεριλαμβανομένου του 2000.
- 174 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή υπολόγισε την αξία των πωλήσεων φθοριούχου αργιλίου που είχε πραγματοποιήσει η προσφεύγουσα το έτος 2000 στον ΕΟΧ στο ποσό των 8 146 129 ευρώ, και στον γεωγραφικό τομέα που κάλυπτε η παράβαση, δηλαδή τον παγκόσμιο τομέα, στο ποσό των 34 339 694 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή επισήμανε ότι είχε στηριχθεί στα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα στις 30 Οκτωβρίου 2006 καθώς και στα έγγραφα που της απέστειλε η εν λόγω επιχείρηση στις 25 Απριλίου 2008 και στις 12 Μαΐου 2008, καθώς και ότι χρησιμοποίησε τις τιμές μετατροπής που υπέδειξε η προσφεύγουσα με το έγγραφο της 25ης Απριλίου 2008 για τη μετατροπή του τυνησιακού δηναρίου σε ευρώ.
- 175 Όσον αφορά τα αριθμητικά στοιχεία που αναγράφονται στο έγγραφο της 25ης Απριλίου 2008, το εν λόγω έγγραφο αναφέρει ότι τα επίμαχα στοιχεία είναι «σε fob χωρίς προμήθεια», δηλαδή χωρίς έξοδα μεταφοράς και προμήθειες. Όμως, στο πλαίσιο υπολογισμού της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, σημασία έχει ο κύκλος εργασιών που αντικατοπτρίζει πλήρως το πραγματικό ποσό της συναλλαγής. Επομένως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από τα λογιστικά βιβλία της ενδιαφερόμενης επιχείρησης. Εκτός αυτού, η Επιτροπή επισήμανε ότι είχε απευθύνει αίτηση παροχής πληροφοριών στην προσφεύγουσα όσον αφορά τα υποβληθέντα στις 25 Απριλίου 2008 αριθμητικά στοιχεία στην οποία η προσφεύγουσα δεν έδωσε ολοκληρωμένη απάντηση. Επιπλέον, υπενθυμίζεται η παράγραφος 16 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 που προβλέπει ότι, όταν τα στοιχεία που κατέστησαν διαθέσιμα από μια επιχείρηση είναι ελλιπή ή αναξιόπιστα, η Επιτροπή μπορεί να υπολογίσει την αξία των πωλήσεων της εν λόγω επιχείρησης βάσει των επιμέρους στοιχείων τα οποία έχει αποκτήσει ή οποιασδήποτε άλλης πληροφορίας θεωρεί σχετική και κατάλληλη.
- 176 Επιπροσθέτως, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η αξία των πωλήσεων αντικατοπτρίζει την τιμή που χρεώνεται στον πελάτη, χωρίς αφαίρεση των εξόδων μεταφοράς ή άλλων δαπανών. Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται η νομολογία κατά την οποία, στην περίπτωση των εξόδων μεταφοράς, γίνεται δεκτό ότι, όταν ο παραγωγός παραδίδει τις πωλούμενες ποσότητες στον τόπο προορισμού κατόπιν απαιτήσεως του πελάτη, η υπηρεσία μεταφοράς αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πώλησης του προϊόντος. Επομένως, το τίμημα που αξιώνεται για την παροχή της υπηρεσίας αυτής, μολονότι αντιστοιχεί στα ποσά που επιστρέφονται στον πωλητή και τα οποία ο τελευταίος οφείλει στον ανεξάρτητο μεταφορέα τις υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποίησε, αποτελεί συστατικό στοιχείο της συνολικής τιμής πώλησης (βλ. συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψη 5030).
- 177 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε ότι τα αριθμητικά στοιχεία της 30ής Οκτωβρίου 2006 ήταν τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία κατά την έννοια της παραγράφου 15 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το εν λόγω πρώτο τμήμα του πρώτου σκέλους του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, το οποίο αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 σε σχέση με τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων.
- 178 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι, με την αιτιολογική σκέψη 229 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η υπολογιζόμενη αξία των πωλήσεων για την προσφεύγουσα εντός του ΕΟΧ ανέρχεται στο ποσό των 6 739 601 ευρώ. Συναφώς, η Επιτροπή παραπέμπει στα δεδομένα που προσκόμισε η

προσφεύγουσα στις 30 Οκτωβρίου 2006, σύμφωνα με τα οποία η αξία των πωλήσεων της το 2000 ανερχόταν στο ποσό των 8 146 129 ευρώ εντός του ΕΟΧ και στο ποσό των 34 339 694 ευρώ στη γεωγραφική ζώνη που καλύπτει η παράβαση, δηλαδή ολόκληρο τον κόσμο (αιτιολογική σκέψη 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

γ) Επί των πωλήσεων και επί του μεριδίου αγοράς

- 179 Όσον αφορά το δεύτερο τμήμα του υπό κρίση σκέλους του λόγου ακυρώσεως, υπενθυμίζεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή επισήμανε ότι, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η σχετική ισχύς κάθε ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως αντιστοιχούσε στο ποσοστό των πωλήσεων της που σχετίζονταν με την παράβαση στη γεωγραφική ζώνη που κάλυπτε η σύμπραξη σε σχέση με τις συνολικές πωλήσεις που πραγματοποίησαν στον τομέα αυτό όλες οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Το ποσοστό αυτό έπρεπε εν συνεχεία να εφαρμοστεί στις συνολικές πωλήσεις που σχετίζονταν με την παράβαση που πραγματοποίησαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εντός του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 232 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι το ζήτημα αν οι πωλήσεις στη δέσμια αγορά άλλων επιχειρήσεων έπρεπε να συνεκτιμηθούν και το ζήτημα του ακριβούς τρόπου καθορισμού της γεωγραφικής αγοράς δεν ασκούσαν επιρροή στο πλαίσιο υπολογισμού της αξίας των πωλήσεων και του οριστικού προστίμου (αιτιολογική σκέψη 233 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 180 Επιπλέον, κατά την αιτιολογική σκέψη 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορισμένοι «μεγάλοι παραγωγοί αλουμινίου, και επομένως μεγάλοι καταναλωτές φθοριούχου αργιλίου, έχουν σημαντική «δέσμια» παραγωγή φθοριούχου αργιλίου, πράγμα που σημαίνει ότι παράγουν (κυρίως) για ίδια χρήση, ακόμα και αν έχουν επίσης αγοράσει, κατά την περίοδο της παραβάσεως, φθοριούχο αργίλιο από άλλους παραγωγούς».
- 181 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη νομιμότητα των αιτιολογικών σκέψεων 232 επ. της προσβαλλομένης αποφάσεως υποστηρίζοντας ότι η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα την παράγραφο 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006. Συγκεκριμένα, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη τις πωλήσεις που πραγματοποίησαν άλλες επιχειρήσεις οι οποίες δεν μετείχαν στη σύμπραξη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είχαν δέσμια παραγωγή. Εκτός αυτού, η Επιτροπή ενήργησε αντίθετα προς την πάγια πρακτική που ακολουθεί κατά τη λήψη αποφάσεων.
- 182 Δεδομένων των αιτιάσεων αυτών, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η Επιτροπή μπορεί, προκειμένου να αντικατοπτρίζεται τόσο το συνολικό μέγεθος των οικείων πωλήσεων εντός του ΕΟΧ όσο και η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση, να εκτιμήσει τη συνολική αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση στον ευρύτερο του ΕΟΧ σχετικό γεωγραφικό χώρο, να προσδιορίσει το μερίδιο των πωλήσεων που αντιστοιχεί σε κάθε επιχείρηση που συμμετέχει στην παράβαση στην εν λόγω αγορά και να εφαρμόσει το ποσοστό αυτό στις συνολικές πωλήσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στο εσωτερικό του ΕΟΧ. Το αποτέλεσμα θα χρησιμοποιείται ως αξία των πωλήσεων με σκοπό τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου.
- 183 Από την οικονομία και το γράμμα της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 προκύπτει ότι η έκφραση «συνολική αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση» πρέπει να γίνει αντιληπτή ως η συνολική αξία των πωλήσεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις που μετέχουν στην παράβαση και όχι η συνολική αξία των πωλήσεων που πραγματοποιεί το σύνολο των επιχειρήσεων των δραστηριοποιούμενων στην αγορά όπου διαπράχθηκε η παράβαση. Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις των επιχειρήσεων που δεν συμμετέχουν στην παράβαση δεν αποτελούν πωλήσεις «με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση».

- 184 Επιπλέον, η γραμματική αυτή ερμηνεία υποστηρίζεται και από την οικονομία της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 που σκοπό έχει να αντικατοπτρίσει τόσο το συνολικό μέγεθος των οικείων πωλήσεων όσο και τη σχετική βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση. Ο τελευταίος αυτός σκοπός συνεπάγεται ότι λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικά και μόνον η αξία των πωλήσεων που πραγματοποίησαν οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην παράβαση.
- 185 Τέλος, η ανωτέρω ερμηνεία εντάσσεται στο πλαίσιο και στην οικονομία του κειμένου των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 στο σύνολό του που στηρίζεται στην αρχή ότι ως βάση για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου χρησιμοποιείται η αξία των σχετιζόμενων με την παράβαση πωλήσεων. Όπως υπογραμμίζει και η Επιτροπή, η αξία των πωλήσεων που πρέπει να συνεκτιμάται κατ' εφαρμογή των παραγράφων 13 και 14 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, οι οποίες περιλαμβάνονται στον ίδιο τίτλο με την παράγραφο 18, αντιστοιχεί στην πραγματοποιούμενη από τις επιχειρήσεις σε σχέση με την παράβαση.
- 186 Η ορθότητα της ερμηνείας αυτής δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση από την παραπομπή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 στην «αγορά». Συγκεκριμένα, η «αγορά» αυτή παραπέμπει απλώς στην ευρύτερη του ΕΟΧ γεωγραφική αγορά την οποία αφορούν οι πωλήσεις που πραγματοποίησαν οι μετέχουσες στην παράβαση επιχειρήσεις.
- 187 Ως εκ τούτου, κακώς η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, κατ' ορθή εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών, όφειλε να έχει συνεκτιμήσει τις πωλήσεις άλλων επιχειρήσεων καθώς και τη δέσμια παραγωγή οικονομικών φορέων όπως οι Alcan και Alcoa.
- 188 Αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από την προσφεύγουσα, η εν λόγω ερμηνεία των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 δεν αναιρείται από την προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη αποφάσεων όπως αυτή αποτυπώνεται με την απόφαση 2002/742/ΕΚ της Επιτροπής, της 5ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-1/36.604 – Κιτρικό οξύ) (ΕΕ L 239, σ. 18), και η οποία συνίσταται στην προσαρμογή του ποσού των προστίμων αναλόγως της σχετικής βαρύτητας των μελών συμπτύξεων εκτεινόμενων πέραν της Ένωσης.
- 189 Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει επιβάλει στο παρελθόν πρόστιμα ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που τίθενται με τον κανονισμό 1/2003, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού της Ένωσης, αλλ' αντιθέτως, η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης επιβάλλει να μπορεί η Επιτροπή οποτεδήποτε να προσαρμόζει το επίπεδο των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής. Τούτο ισχύει όχι μόνον όταν η Επιτροπή προβαίνει σε αύξηση του ύψους των προστίμων επιβάλλοντας πρόστιμα με ατομικές αποφάσεις, αλλά και όταν η αύξηση αυτή πραγματοποιείται με την εφαρμογή, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, κανόνων συμπεριφοράς που έχουν γενική ισχύ όπως είναι οι κατευθυντήριες γραμμές (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 149 ανωτέρω, σκέψεις 227 και 230).
- 190 Πάντως, η προγενέστερη πρακτική κατά τη λήψη αποφάσεων στην οποία αναφέρεται η προσφεύγουσα στηριζόταν στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 14ης Ιανουαρίου 1998 σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 1998).
- 191 Επιπλέον, με τις παραγράφους 3 έως 5 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η Επιτροπή επισήμανε ότι επιθυμούσε να αναπτύξει περαιτέρω και να τελειοποιήσει την πολιτική της στον τομέα των προστίμων, η οποία σκοπό έχει να επιβάλει κυρώσεις για τις διαπραττόμενες παραβάσεις αλλά και να αποτρέψει άλλες επιχειρήσεις από την υιοθέτηση συμπεριφορών που αντίκεινται προς τις διατάξεις των άρθρων 81 και 82 ΕΚ ή από την εξακολούθηση τέτοιου είδους συμπεριφορών. Για την επίτευξη

του σκοπού αυτού, η Επιτροπή έκρινε ενδεδειγμένο να χρησιμοποιεί ως βάση για τον υπολογισμό των προστίμων την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση. Επομένως, η Επιτροπή εξέθεσε τον λόγο για τον οποίο αποφάσισε να υιοθετήσει νέα μέθοδο υπολογισμού των προστίμων, ο οποίος συνίστατο στην ανάγκη να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότερη εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού της Ένωσης, η δε προσφεύγουσα δεν προέβαλε επιχειρήματα ικανά να αμφισβητήσουν το σκόπιμο της διαφορετικής αυτής προσεγγίσεως.

192 Ως εκ τούτου, δεν συνέτρεχε λόγος να ερμηνευθούν οι διατάξεις των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 υπό το πρίσμα της εφαρμογής των αντίστοιχων του 1998.

193 Για τους προεκτεθέντες λόγους, πρέπει να απορριφθεί και το δεύτερο τμήμα του υπό κρίση δεύτερου σκέλους.

4. Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από εσφαλμένο καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου και από εσφαλμένη εφαρμογή του πρόσθετου ποσού

194 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, πιο συγκεκριμένα την αξιολόγηση της φύσεως της καθώς και όσον αφορά την ανάλυση στην οποία προέβη το θεσμικό αυτό όργανο σχετικά με το μερίδιο αγοράς των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εκτός αυτού, εσφαλμένως συμπεριέλαβε η Επιτροπή την εφαρμογή της παραβάσεως μεταξύ των παραγόντων από τους οποίους εξαρτάται το βασικό ποσό του προστίμου.

195 Επομένως, η προσφεύγουσα επικαλείται εσφαλμένο χαρακτηρισμό της παραβάσεως εκ μέρους της Επιτροπής. Τα πραγματικά περιστατικά που επιρρίφθηκαν στην προσφεύγουσα μπορούν να χαρακτηριστούν το πολύ ως περιστασιακές ανταλλαγές πληροφοριών, που δεν συνιστούν κατάφωρη παραβίαση του δικαίου του ανταγωνισμού και δεν εμπίπτουν στις οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατά την έννοια των παραγράφων 23 και 24 των κατευθυντηρίων γραμμών. Το γεγονός ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή χαρακτήρισε τα εν λόγω περιστατικά ως οριζόντια συμφωνία καθορισμού τιμών και, κατά συνέπεια, ως σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού οδήγησε το εν λόγω θεσμικό όργανο να αυξήσει το βασικό ποσό κατά ένα πρόσθετο ποσό, όπως προβλέπει η παράγραφος 25 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επιπλέον ότι η διαπιστωθείσα παράβαση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενιαία και διαρκής. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφεύγουσα επικαλείται εκ νέου φερόμενη προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας, συνέπεια της οποίας ήταν η αδυναμία του Γενικού Δικαστηρίου να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του. Ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να μεταρρυθμίσει τις αιτιολογικές σκέψεις 236 και 242 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

196 Κατά την προσφεύγουσα, το συνολικό μερίδιο αγοράς του 35 % που διαπίστωσε η προσβαλλόμενη απόφαση αποδίδει στην φερόμενη σύμπραξη δυσανάλογη οικονομική βαρύτητα, στο μέτρο που για τον υπολογισμό του ποσοστού αυτού δεν συνεκτιμήθηκε η δέσμια παραγωγή των μεγάλων παραγωγών αλουμινίου. Η Επιτροπή προέβη επίσης σε εσφαλμένη ανάλυση ως προς ένα από τα πρωταρχικά κριτήρια εκτιμήσεως της σοβαρότητας της επίμαχης παραβάσεως.

197 Τέλος, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η συμφωνία του Μιλάνου περί υποτιθέμενης αύξησης των τιμών αποτέλεσε αντικείμενο παρακολούθησης κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2000 παραπέμποντας στις διμερείς επαφές μεταξύ της IQM και του τμήματος «Noralf» της Boliden της 25ης Οκτωβρίου 2000 καθώς και στις συζητήσεις μεταξύ της προσφεύγουσας και της Fluorsid τον Νοέμβριο του 2000, ενώ οι διμερείς αυτές επαφές ουδεμία σχέση είχαν με τη σύσκεψη του Μιλάνου ούτε μπορούσαν να προσαφθούν στην προσφεύγουσα, καθόσον δεν είχαν περιληφθεί στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Επομένως, ελλείπει εγγράφων ή άλλων έγκυρων αποδεικτικών στοιχείων

μεταγενέστερων της συσκέψεως του Μιλάνου, ουδόλως μπορούσε να συναχθεί εφαρμογή της συμπράξεως. Είναι, συνεπώς, αναγκαίο να καταργηθεί ολοκληρωτικά το πρόσθετο ποσό και να μειωθεί ουσιαστικά το ποσοστό του 17 % που εφαρμόστηκε για τον καθορισμό του βασικού ποσού.

- 198 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας και ζητεί την απόρριψη του εν λόγω τρίτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως.
- 199 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά τη συνδρομή παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή την ύπαρξη συμπράξεως, δηλαδή τη σύναψη οριζόντιας συμφωνίας καθορισμού τιμών και καταμερισμού της αγοράς μεταξύ των μετεχόντων, συμπεριλαμβανομένης της προσφεύγουσας (βλ. σκέψεις 66 έως 92 ανωτέρω). Τούτο δεν μπορεί να αμφισβητηθεί στο παρόν στάδιο με τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας που αφορούν το επιβληθέν από την Επιτροπή πρόστιμο.
- 200 Επιπλέον, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ορθώς εκτίμησε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, σύμφωνα με την παράγραφο 23 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, ότι η συγκεκριμένη υπόθεση αφορούσε παράβαση συνιστάμενη, μεταξύ άλλων, σε οριζόντια συμφωνία καθορισμού τιμών, η οποία, ως εκ της φύσεώς της, καταλέγεται μεταξύ των σοβαρότερων περιορισμών του ανταγωνισμού.
- 201 Επομένως, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη κατά την εφαρμογή της παραγράφου 25 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η οποία ορίζει ότι «ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής μιας επιχειρήσεως στην παράβαση, η Επιτροπή θα περιλαμβάνει στο βασικό ποσό ένα ποσό που θα κυμαίνεται μεταξύ 15 % και 25 % της αξίας των πωλήσεων [...] προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις [...] από το να εισέρχονται [...] σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού των τιμών [και] κατανομής της αγοράς», λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη παράγοντες όπως η φύση της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των μετεχόντων, τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως και τη θέση της σε εφαρμογή ή όχι, οι οποίοι προβλέπονται στην παράγραφο 22 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006.
- 202 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, το 2000, το συνολικό μερίδιο αγοράς δεν υπερέβαινε το 35 % εντός του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 237 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη της 33) και ότι η γεωγραφική έκταση της παραβάσεως ήταν παγκόσμιας κλίμακας (αιτιολογική σκέψη 238 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη της 136). Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η Επιτροπή ανέφερε ότι το μερίδιο αγοράς που έλαβε υπόψη ήταν χαμηλότερο του 35 %, με αποτέλεσμα να μην αυξήσει το βασικό ποσό. Τα στοιχεία αυτά όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως αποδείχθηκαν δεόντως από την Επιτροπή, όπως εκτέθηκε με τις σκέψεις 100 έως 201 ανωτέρω.
- 203 Όσον αφορά τη θέση της συμπράξεως σε εφαρμογή, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η συμφωνία του Μιλάνου αποτέλεσε αντικείμενο παρακολούθησης κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2000. Συγκεκριμένα, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι αποδέκτες της εν λόγω αποφάσεως, συμπεριλαμβανομένης της προσφεύγουσας, είχαν προβεί στη σύναψη συμφωνίας. Στοιχειοθετήθηκε η σύναψη συμφωνίας κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου, καθώς και η διενέργεια των διμερών επαφών μετά τη σύσκεψη αυτή, ειδικότερα στις 25 Οκτωβρίου 2000. Κατά τη διάρκεια των διμερών αυτών επαφών, όπως αποδείχθηκε ανωτέρω στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως σχετικά με την ύπαρξη της παραβάσεως, οι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως, ειδικότερα δε η προσφεύγουσα, άσκησαν αμοιβαίο έλεγχο του ύψους των τιμών. Οι τιμές που επισημαίνονται κατά τη διάρκεια αυτών των μεταγενέστερων της συσκέψεως του Μιλάνου επαφών ανταποκρίνονται προς το περιεχόμενο της συμφωνίας που είχε συναχθεί στο πλαίσιο της συσκέψεως αυτής. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι οι επίμαχες επαφές παρέπεμπαν στη συμφωνία της συσκέψεως του Μιλάνου και ότι, ως εκ τούτου, αποδεικνύουν τη θέση της συμπράξεως σε εφαρμογή.

- 204 Δεδομένου ότι, όπως εκτέθηκε με τις σκέψεις 66 έως 109, απορρίπτεται ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως της προσφεύγουσας και επιβεβαιώνεται η προσβαλλόμενη απόφαση που αποδεικνύει τη σύναψη συμφωνίας καθώς και τη διάρκεια και τη σοβαρότητα της παραβάσεως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο και το υπό κρίση σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένο καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου.
- 205 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ορθώς στηρίχθηκε στο ποσοστό του 17 % της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του βασικού ποσού στο πλαίσιο υπολογισμού του προστίμου που έπρεπε να επιβληθεί στην προσφεύγουσα.
- 206 Κατά τα λοιπά, μολονότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί τη διάρκεια της παραβάσεως, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή απέδειξε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι η διάρκεια αυτή περιλαμβάνει την περίοδο που εκτείνεται «τουλάχιστον» από τις 12 Ιουλίου 2000 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000, δηλαδή περίοδο μικρότερη του εξαμήνου. Σύμφωνα με την παράγραφο 24 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η Επιτροπή εφάρμοσε τον πολλαπλασιαστικό συντελεστή 0,5. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 24 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 προβλέπει ότι, για να ληφθεί πλήρως υπόψη η διάρκεια της συμμετοχής κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση, το ποσό που καθορίζεται σε συνάρτηση με την αξία των πωλήσεων πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των ετών συμμετοχής στην παράβαση, με τις περιόδους που είναι μικρότερες του εξαμήνου να υπολογίζονται ως μισό έτος.
- 207 Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Ε– Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 36 της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας, καθώς και από παραβίαση των αρχών του καθήκοντος αρωγής και της διεθνούς αβροφροσύνης

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 208 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι κανόνες ανταγωνισμού που περιέχει η Ευρωμεσογειακή Συμφωνία έχουν εφαρμογή εν προκειμένω, έστω και παράλληλα με τους με τους κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης. Πάντως, η Επιτροπή απέκλεισε την εφαρμογή του άρθρου 36, παράγραφος 1, της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας προκρίνοντας την αποκλειστική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης. Πράττοντας τούτο, η Επιτροπή επικαλέστηκε τη ρήτρα διασφάλισης του άρθρου 36, παράγραφος 6, της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας. Πριν ληφθεί τέτοιο μονομερές μέτρο έπρεπε να έχει προηγηθεί διαβούλευση με την επιτροπή σύνδεσης. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η μη τήρηση της διαδικασίας που προβλέπει η Ευρωμεσογειακή Συμφωνία συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου, η τήρηση του οποίου θα μπορούσε να έχει ασκήσει καθοριστική επιρροή στην έκβαση της υποθέσεως. Η μονομερής προσέγγιση που ακολούθησε η Επιτροπή αντίκειται όχι μόνον προς το άρθρο 36 της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας, αλλά και προς την αρχή της διεθνούς αβροφροσύνης καθώς και το καθήκον αρωγής που υπέχει.
- 209 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας και ζητεί την απόρριψη του δεύτερου λόγου ακυρώσεως.
- 210 Όπως έχει δεχτεί η νομολογία, το δίκαιο ανταγωνισμού της Ένωσης έχει εφαρμογή σε συμπράξεις που παράγουν τα αποτελέσματά τους στο έδαφος της εσωτερικής αγοράς, ανεξαρτήτως του ότι μία εκ των επιχειρήσεων που μετέχουν σε συμφωνία ενδέχεται να είναι εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Νοεμβρίου 1971, 22/71, *Béguelin Import*, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 1001, σκέψεις 22 έως 29 της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 και 125/85 έως 129/85, *Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1988, σ. 5193, σκέψεις 11 έως 23, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση *Atlantic Container Line κατά Επιτροπής*, σκέψη 118 ανωτέρω, σκέψεις 69 έως 93).

2. Επί της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας

- 211 Η Ευρωμεσογειακή Συμφωνία που συνάφθηκε μεταξύ της Κοινότητας και της Τυνησίας εντάσσεται στο πλαίσιο των ευρωμεσογειακών συμφωνιών συνδέσεως της Κοινότητας με επτά χώρες της Νότιας Μεσογείου. Οι συμφωνίες αυτές δημιουργούν ένα πλαίσιο πολιτικού διαλόγου μεταξύ Βορρά και Νότου, χρησιμεύουν ως βάση για την προοδευτική απελευθέρωση των συναλλαγών στη Μεσόγειο και καθορίζουν τους όρους συνεργασίας στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα μεταξύ της Κοινότητας και της αντίστοιχης χώρας-εταίρου.
- 212 Όσον αφορά την Ευρωμεσογειακή Συμφωνία, ανεξαρτήτως της νομικής της φύσεως και των αποτελεσμάτων της στην έννομη τάξη της Ένωσης, αρκεί η διαπίστωση ότι η συμφωνία αυτή δεν κατισχύει του εφαρμοστέου δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα του άρθρου 81 ΕΚ, και δεν αποκλείει την εφαρμογή του δικαίου αυτού. Αντιθέτως, το άρθρο 36 της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα προβλέπει τη δέσμευση των μερών να εφαρμόζουν το δίκαιο του ανταγωνισμού και ορίζει ρητώς ότι οποιαδήποτε αντίθετη πρακτική αξιολογείται με βάση τα κριτήρια που προκύπτουν από την εφαρμογή των κανόνων των άρθρων 81 ΕΚ, 82 ΕΚ και 87 ΕΚ (άρθρο 36, παράγραφος 2, της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας). Το άρθρο 36, παράγραφος 6, της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας προβλέπει διαβούλευση με την επιτροπή σύνδεσης μόνον υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όπως για παράδειγμα όταν το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν είναι σε θέση να επιλύσει το πρόβλημα.
- 213 Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά πρακτική που επηρεάζει ειδικά το εμπόριο μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τυνησίας, αλλά πρακτική παγκόσμιας εμβέλειας που επηρεάζει την Ευρωπαϊκή αγορά. Η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, άσκησε την αρμοδιότητά της και εφάρμοσε το άρθρο 81 ΕΚ όσον αφορά τον επηρεασμό του ανταγωνισμού στο εσωτερικό του ΕΟΧ. Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας και, κατά μείζονα λόγο, δεν αντίκειται στη συμφωνία αυτή. Ως εκ τούτου, δεν συνέτρεχε λόγος να τεθεί σε εφαρμογή η Ευρωμεσογειακή Συμφωνία και οι μηχανισμοί της.
- 214 Κατά συνέπεια, η ανωτέρω επιχειρηματολογία είναι αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί.

3. Επί της διεθνούς αβροφροσύνης και της «αρχής του καθήκοντος αρωγής»

- 215 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από τη μη τήρηση της διεθνούς αβροφροσύνης (*comitas gentium*), η προσφεύγουσα δεν διευκρίνισε το περιεχόμενο της προβαλλόμενης αρχής, ούτε προσδιόρισε τον αντίκτυπό της, αλλ' ούτε και εξήγησε γιατί θεωρεί ότι η αρχή αυτή μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως. Από την επιχειρηματολογία της δεν μπορεί να προκύψει ο λόγος για τον οποίο καθίσταται φανερό ότι η Επιτροπή όφειλε να έχει «επικοινωνήσει με τις τυνησιακές αρχές πριν προβεί σε μονομερή εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού».
- 216 Επιπλέον, στο μέτρο που το επιχείρημα που προβάλλει η προσφεύγουσα ισοδυναμεί με αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της [Ένωσης] να εφαρμόζει τους κανόνες ανταγωνισμού σε συμπεριφορές όπως οι διαπιστωθείσες εν προκειμένω (προπαρατεθείσα απόφαση *Ahlström Osakeyhtiö* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 210 ανωτέρω, σκέψεις 31 και 32), πρέπει εν πάση περιπτώσει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή είναι αρμόδια να διώκει τις παραβάσεις του άρθρου 81 ΕΚ όσον αφορά την ευρωπαϊκή αγορά και να επιβάλλει τις σχετικές κυρώσεις. Εν προκειμένω, η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη τέτοιας παραβάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αρμοδιότητα της Επιτροπής να εφαρμόζει τους κανόνες ανταγωνισμού της [Ένωσης] σε τέτοιες συμπεριφορές είναι βέβαια από πλευράς κανόνων δημοσίου διεθνούς δικαίου (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση *Ahlström Osakeyhtiö* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 210 ανωτέρω, σκέψη 18· βλ. επίσης, κατ' αναλογία, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, *Gencor* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψεις 89 επ.).

- 217 Όσον αφορά το προβαλλόμενο «καθήκον αρωγής» που επικαλείται η προσφεύγουσα και σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή όφειλε να έχει επικοινωνήσει, μεταξύ άλλων, και με τις τυνησιακές αρχές, επισημαίνεται ότι το εν λόγω καθήκον δεν τεκμηριώνεται ούτε διευκρινίζεται. Επομένως, το επιχείρημα που επικαλείται η προσφεύγουσα δεν είναι σαφές. Επιπλέον, η προσφεύγουσα επίσης δεν εξηγεί τον λόγο για τον οποίο θεωρεί ότι αυτή η γενική αρχή του διεθνούς δικαίου επηρεάζει τη νομιμότητα της προβαλλόμενης απόφασης.
- 218 Δυνάμει όμως του άρθρου 21, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να αναφέρει το αντικείμενο της διαφοράς και να περιέχει συνοπτική έκθεση των προβαλλομένων ισχυρισμών. Συναφώς, υπενθυμίζονται οι αρχές και η νομολογία που εκτίθενται με τις σκέψεις 163 και 164 ανωτέρω.
- 219 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα αρκέστηκε στο να επικαλεστεί τη μη τήρηση της «διεθνούς αβροφροσύνης» και προέβαλε την ύπαρξη «καθήκοντος αρωγής», χωρίς ωστόσο να διευκρινίσει τη σχετική επιχειρηματολογία, παρά μόνον συνοπτικά, η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.
- 220 Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί και ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως.
- 221 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, τα αιτήματα ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους. Επιπλέον, όσον αφορά το επικουρικό προβληθέν αίτημα μεταρρυθμίσεως του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα, και λαμβανομένων ειδικότερα υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, δεν συντρέχει λόγος να γίνει δεκτό το αίτημα αυτό από το Γενικό Δικαστήριο, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του.
- 222 Ως εκ τούτου, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 223 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Καταδικάζει την Industries Chimiques du fluor στα δικαστικά έξοδά της καθώς και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.**

Azizi

Labucka

Frimodt Nielsen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Ιουνίου 2013.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς.....	1
I – Πραγματικά περιστατικά.....	2
II – Προσβαλλόμενη απόφαση	3
A – Διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως.....	3
B – Αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως	4
1. Επί του τομέα του φθοριούχου αργιλίου	4
2. Επί της συσκέψεως του Μιλάνου και της εφαρμογής της συμπράξεως.....	4
3. Επί της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ.....	5
4. Επί της διάρκειας της παραβάσεως	6
5. Επί του καθορισμού του ποσού του προστίμου.....	6
6. Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων	7
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	7
Σκεπτικό.....	8
I – Επί του παραδεκτού της προσφυγής.....	8
II – Επί της ουσίας	10
A – Σύνοψη των λόγων ακυρώσεως	10
B – Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ	11
1. Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από το ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν συνιστούν παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ	11
α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	11
β) Υπόμνηση του περιεχομένου της προσβαλλομένης αποφάσεως	12
γ) Επί της αποδείξεως της παραβάσεως	13
2. Επί του δεύτερου σκέλους, που προβάλλεται επικουρικώς, και το οποίο αντλείται από το ότι τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ενιαία και διαρκής παράβαση	18
α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	18
β) Επί της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως	18

Γ – Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 27 του κανονισμού 1/2003	21
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	21
2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου	23
α) Γενικά	
β) Εκτίμηση της υπό κρίση περιπτώσεως	25
Εισαγωγή	25
Επί της αιτιάσεως που αφορά τους μετέχοντες στη σύμπραξη και τη διάρκειά της	25
Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τη γεωγραφική έκταση της συμπράξεως	26
Επί της αιτιάσεως που αντλείται από τη λογική και τη διάρθρωση της συμπράξεως και από τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000 ..	26
i) Εισαγωγή	26
ii) Επί του περιεχομένου της ανακοινώσεως των αιτιάσεων	27
iii) Επί του περιεχομένου της προσβαλλομένης αποφάσεως	27
iv) Εκτίμηση	28
– Επί της προσβάσεως στα επίμαχα έγγραφα κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας	28
– Επί της σημασίας των επίμαχων εγγράφων για την εκτίμηση της εφαρμογής της παραβάσεως	28
– Επί της σημασίας των επίμαχων εγγράφων για την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως	29
v) Συμπέρασμα	30
Δ – Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 και από παραβίαση των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 σχετικά με τον καθορισμό του ποσού του προστίμου	30
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	30
2. Επί του πρώτου σκέλους που αντλείται από παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης	33
3. Επί του δεύτερου σκέλους, που αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 σε σχέση με τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων	33
α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	33
β) Επί των κύκλων εργασιών που χρησιμοποίησε η Επιτροπή	34
γ) Επί των πωλήσεων και επί του μεριδίου αγοράς	36

4. Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από εσφαλμένο καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου και από εσφαλμένη εφαρμογή του πρόσθετου ποσού	38
E – Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 36 της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας, καθώς και από παραβίαση των αρχών του καθήκοντος αρωγής και της διεθνούς αβροφροσύνης	40
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	40
2. Επί της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας	41
3. Επί της διεθνούς αβροφροσύνης και της «αρχής του καθήκοντος αρωγής»	41
Επί των δικαστικών εξόδων	42